

Brüssel, 24.7.2013
COM(2013) 550 final

2013/0265 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2013) 288 final}

{SWD(2013) 289 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesoleva ettepaneku eesmärk on aidata kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegia ja digitaalarengu tegevuskavaga välja töötada kogu ELi hõlmav maksete turg, mis võimaldab tarbijatel, jaemüüjatel ja teistel ettevõtjatel saada täit kasu ELi siseturust.

Selle saavutamiseks ning selleks, et edendada kogu ELi hõlmavaid teenuseid, tõhusust ja innovatsiooni kaardimaksete valdkonnas ning kaardipõhiseid maksetehinguid võrguvälises, interneti- ja mobiilikeskkonnas, tuleks tagada õiguslik selgus ja võrdsed tingimused. Lisaks tuleks keelustada äritegevuse eeskirjad ja muud tingimused, kui need takistavad tarbijatel ja jaemüüjatel saamast täpset teavet maksetehinguga seoses makstud tasude kohta ning seega takistavad täielikult toimiva siseturu loomist.

Üldine taust

Jaemaksete reguleerivat ja õiguslikku raamistikku on ELis arendatud viimase 12 aasta jooksul, kusjuures euro kasutuselevõtt on seda kiirendanud. Määrus 2560/2001 eurodes tehtavate riigisiseste ja piiriüleste maksete tasude samaväärsuse kohta on soodustanud edasisi algatusi maksete siseturu väljaarendamiseks.

Jaemaksete reguleerivat ja õiguslikku raamistikku on viimastel aastatel täiendatud mitmete komisjoni poolt konkurentsioiguse alusel tehtud uurimiste ja otsustega.

Turvalised, tõhusad, konkurentsivõimelised ja innovaatilised elektroonilised maksed on väga olulised kõigi toodete ja teenuste siseturu jaoks ning sellel on järjest suurem mõju, kuna maailm liigub traditsiooniliselt kaubanduselt e-kaubanduse suunas. Selles kontekstis on tõhusalt toimiva maksekaartide siseturu väljaarendamist takistanud teatavate piiravate äritegevuse eeskirjadele ja tavade laialdane rakendamine. Sellised eeskirjad ja tavad tähendavad ka, et tarbijatel ja jaemüüjatel puudub teave tehingukulude ja -hindade kohta, mille tulemuseks on ebapiisavad turutulemused, sealhulgas ebatõhusad hinnad.

Üks peamisi tavaid, mis takistab integreeritud turu väljaarendamist, on nn mitmepoolsete vahendustasude kasutamine nelja osapoolega maksekaardisüsteemides, mis on kõige levinum maksekaardisüsteemi liik. Need on tavaliselt teatavasse süsteemi kuuluvate vastuvõtivate ja väljaandvate makseteenuse pakkujate vahel ühiselt kokku lepitud pankadevahelised tasud. Selline vastuvõtivate makseteenuse pakkujate makstav vahendustasu on osa tasust, mida nad nõuavad kaubandusettevõtjalt (kaubandusettevõtja teenustasu), kes omakorda kannavad selle üle tarbijatele. Seega tingivad kaubandusettevõtjate makstavad kõrged vahendustasud kaupade ja teenuste kõrgemaid lõpphindu, mida peavad maksma kõik tarbijad. Maksekaardisüsteemide vahelise konkurentsi tegelik peamine eesmärk näib olevat veenda võimalikult paljusid väljaandvaid makseteenuse pakkujaid andma välja kaarte, mis tavaliselt toob kaasa suuremad, mitte madalamad tasud, erinevalt tavalisest konkurentsi hinnapõhisest distsiplineerivast mõjust turumajanduses.

Praegu puuduvad ELis vahendustasusid reguleerivad õigusaktid, välja arvatud kaudselt Taanis vahetute kohapealsete tehingute puhul. Samas on paljudes riiklikes konkurentsiasutustes käimas konkurentsioiguse täitemenetlused, sealhulgas Ühendkuningriigis, Saksamaal ja Itaalias. Samuti on paljud liikmesriigid vastu võtnud õigusakte, sealhulgas Poola, Ungari, Ühendkuningriik ja Itaalia.

Mõju tarbijatele

Vahendustasust tingitud hinnatõus on kahjulik tarbijatele, kes üldjuhul ei ole teadlikud tasudest, mida kaubandusettevõtjad maksavad nende kasutatava makseviisi kasutamise eest. Samal ajal suunavad mitmed soodustused, mida väljaandvad makseteenuse pakkujad annavad (nt reisitšekid, boonused, allahindlused, makse tagasinõudmised, tasute kindlustus jne), tarbijaid selliste makseviiside kasutamise suunas, millega kaasnevad väljaandvatele makseteenuse pakkujatele suured tasud. Maksekaardisüsteemide kohaldatavad süsteemieeskirjad ja makseteenuse pakkujate tavad püüavad hoida kaubandusettevõtjaid ja tarbijaid tasude erinevustest teadmatuses ning vähendada turu läbipaistvust, näiteks ühendades tasusid või keelates kaubandusettevõtjatel valida odavamalt kaarti kaubamärgi ühiskasutusega kaartide puhul või suunata tarbijaid selliste odavamate kaartide kasutamisele. Isegi kui kaubandusettevõtjad on teadlikud erinevatest kuludest, ei võimalda süsteemieeskirjad neil sageli tasusid vähendada. Eriti olulised on nn kõigi maksekaartide tunnustamise reeglid, mille kohaselt peavad kaubandusettevõtjad vastu võtma kõiki sama kaubamärgi all välja antud tooteid, isegi kui nende maksekaartide eest kaubandusettevõtja makstavad tasud võivad erineda 3-4 korda sama kaardiliigi (nt krediit- või deebetkaart) piires või kuni 25 korda eri kaardiliikide lõikes, nt premiumkrediitkaardid ja odavad deebetkaardid. Ühiselt kokkulepitud tasude ja läbipaistvust vähendavate meetmete tulemusel ei pea pangad selle tasuelemendi pärast konkureerima, millega kaasnevad kõrgemad jaehinnad tarbijatele, sealhulgas nendele, kes ei maksa kaardiga või kes maksavad madala tasuga kaartidega. Tegelikult subsideerivad viimati nimetatud kõrgemate jaehindade kaudu teiste, sageli jõukamate tarbijate kulukamate makseviiside kasutamist. Lisaks makseteenuse pakkujate piiratud valikule, pärsitud innovatsioonile ja makseteenuste kõrgematele hindadele seavad vahendustasud kahtluse alla ka komisjoni poliitika elektrooniliste maksete kasutamise edendamiseks ja hõlbustamiseks tarbijate hüvanguks¹. Makseteenuse pakkujate valiku puudumine, sealhulgas üle-euroopalisel tasandil, takistab oluliselt tarbijatel siseturu kõigi hüvede kasutamist, eelkõige e-kaubanduse valdkonnas.

Mõju siseturule

Praegu kohaldatakse riigisisestes ja rahvusvahelistes maksekaardisüsteemides väga erinevaid vahendustasusid, mis toob kaasa turu killustatuse ning takistab jaemüüjatel ja tarbijatel kaupade ja teenuste siseturust täit kasu saamast. Isegi kui võtta arvesse üksnes rahvusvahelisi maksekaardisüsteeme, erinevad vahendustasud kuni 10 korda, mis tekitab vastavate riikide jaemüüjate vahel olulisi kuluerinevusi. Kuna eri liikmesriikides kohaldatavate tasude vahel on suured erinevused, on ka jaemüüjatel keeruline ette näha üleeuroopalist toodete ja teenuste hinnastrateegiat nii internetimüügi kui ka võrguvälise müügi puhul, mis omakorda on kahjulik tarbijatele. Jaemüüjad ei saa vältida tasu erinevusi teiste liikmesriikide pankade pakutavate kaardi vastuvõtmise teenuste kasutamise teel. Maksesüsteemide erieeskirjadega on ette nähtud „müügikoha” (jaemüüja liikmesriik) vahendustasu kohaldamine iga maksetehingu puhul. See takistab vastuvõtval pangal edukalt pakkumast oma teenuseid piiriüleltselt ning jaemüüjatel vähendamast nende maksekulusid tarbijate huvides.

Mõju turule sisenemisele

Vahendustasud piiravad ka turule sisenemist, kuna tulu, mida väljaandvad makseteenuse pakkujad nendest saavad, toimib künnisena, et veenda väljaandvaid makseteenuse pakkujaid välja andma maksekaarte või muid makseviise nagu interneti- ja mobiilimaksete lahendused, mida pakuvad uued turule sisenejad. Ka üleeuroopaliste ettevõtjate turuletulek on jätkuvalt

¹ Vt näiteks hiljutine ettepanek põhimaksekontole juurdepääsu kohta, COM (2013) 266 final, 8. mai 2013.

keeruline, kuna riigisisised vahendustasud ELi liikmesriikides on väga erinevad ning uued sisenejad peaksid pakkuma vahendustasusid, mis on vähemalt võrreldavad tasudega, mida kohaldatakse igal turul, kuhu nad soovivad siseneda. See mõjutab nende ärimudeli elujõulisust, muu hulgas võimalikku mastaabi- ja mitmekülgussäästu. See selgitab ka, miks mitmetes liikmesriikides on riigisisised (tavaliselt odavamad) kaardisüsteemid kadumas. Sisenemistõkked, mida vahendustasud on tekitanud interneti- ja mobiilimaksete lahenduste puhul, pärsivad ka innovatsiooni.

Nagu märgitud, puuduvad praegu ELis vahendustasusid reguleerivad õigusaktid, välja arvatud kaudselt Taanis. Siiski on paljudes riiklikes konkurentsiasutustes käimas konkurentsioiguse täitmise menetlused. Samuti on mitmed liikmesriigid vastu võtnud õigusakte. Riiklike menetluste ja kavandatud õigusaktide erinev ajakava võib põhjustada veelgi suuremat turu killustatust.

Seepärast tehakse käesoleva määrusega ettepanek kehtestada Euroopa Liidus vahendustasude kohta ühised eeskirjad, kehtestades tasu piirmäärad tehingute puhul, mida tehakse maksekaartidega, mida tarbijad laialdaselt kasutavad ja millest jaemüüjatel on seepärast keeruline keelduda või mille puhul lisatasusid kohaldada. Sellega luuakse võrdsed tingimused, mis võimaldab kõrvaldada turu killustatuse, mis on erinevate tasude tulemusel tekkinud. See võimaldab võrdsete võimaluste alusel ka üleeuroopalise uute ettevõtjate edukat turule sisenemist ja soodustab infrastruktuuril põhinevat innovatsiooni. Seega saavad tarbijad ja jaemüüjad kasu laiemast makseteenuse pakkujate valikust (nii uued kui ka turgu valitsevad), sealhulgas üleeuroopalisel tasandil. Lisaks nähakse määrusega ette läbipaistvusmeetmed, et võimaldada jaemüüjatel ja tarbijatel teha makseviiside puhul teadlikumaid valikuid.

Ettepaneku valdkonnas kehtivad õigusnormid

Käesolev algatus täiendab ELi olemasolevat makseteenuste õigusraamistikku, eelkõige seoses maksete siseturu väljakujundamisega ja üleminekuga üleeuroopalistele makseviisidele.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. novembri 2007. aasta direktiivi 2007/64/EÜ makseteenuste kohta siseturul (nn makseteenuste direktiiv)² eesmärk on kehtestada ühtsed tingimused ja õigused turul pakutavate makseteenuste, et sellest saaksid kasu tarbijad ja ettevõtjad kogu liidus. Kõnealuse direktiiviga, mis on käesoleva ettepaneku ettevalmistamise ajal läbivaatamisel, on loodud maksete üldine raamistik ELis. Seda täiendavad mitmed määrused, nt määrus (EÜ) nr 924/2009 piiriüleste maksete kohta või määrus (EL) nr 260/2012, millega on ette nähtud tähtajad kõikide ELis eurodes tehtavate krediidikorralduste ja otsekorralduste üleminekuks riiklikest süsteemidest üleeuroopalistesse süsteemidesse. Samuti nähakse määrusega (EL) nr 260/2012 ette, et mitmepoolseid vahendustasusid võib nõuda iga otsekorraldustehingu puhul.

Lisaks õigusraamistikule on Euroopa Komisjon ja liikmesriikide konkurentsiasutused viimase 20 aasta jooksul läbi viinud palju konkurentsimenetlusi, mis käsitlevad konkurentsikahjustavaid tavaid kaardimaksete turul. Üldkohtu 2012. aasta mai otsuses³ kinnitati komisjoni 2007. aasta detsembri otsuses MasterCardi kohta⁴ esitatud seisukohti, et mitmepoolsed vahendustasud piiravad konkurensi, kuna need suurendavad kaubandusettevõtjate kulusid kaartide vastuvõtmisel, toomata samas kasu tarbijatele. Kohus ei nõustunud väitega, et mitmepoolsed vahendustasud on maksekaardisüsteemi toimimiseks

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:319:0001:01:ET:HTML>

³ Üldkohtu kohtuasi T 111/08, 24. mai 2012, MasterCard ja teised vs. komisjon, veel avaldamata.

⁴ Juhtum COMP/34.579, *MasterCard*, komisjoni otsus, 19. detsember 2007, http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/34579/34579_1889_2.pdf

hädavajalikud. Konkurentsiprobleemide lahendamiseks on komisjon aktsepteerinud Visa and MasterCardi võetud kohustusi vähendada mitmepoolseid vahendustasusid piiriüleste (ja teatavate riigisiseste) tehingute puhul: MasterCardi meetmed 2009. aastal (piiriülese mitmepoolse vahendustasu piirmäär 0,2 % deebetkaartide ja 0,3 % krediitkaartide puhul ning selliste eeskirjade muudatused, mida vastuvõtivate makseteenuse pakkujate kaudu kohaldatakse jaemüüjate suhtes) ja Visa Europe 2010. aastal võetud kohustused (kooskõlas MasterCardi kohustustega vahendustasu piirmäär deebetkaartide puhul, kuid samuti hõlmates riigisiseseid mitmepoolseid vahendustasusid, kui need on kehtestanud Visa Europe ise, mitte liikmesriikide pangad). Samuti võttis Visa Europe 2013. aastal kohustused seoses piiriüleste krediitkaarditehingutega teatavate riikide puhul, kus kõnealused vahendustasud on kehtestanud Visa Europe, ja piiriülese vastuvõtmise eeskirjadega. Konkurentsimenetlused on käimas paljudes teistes liikmesriikides, sealhulgas Poolas, Ungaris, Itaalias, Lätis, Ühendkuningriigis, Saksamaal ja Prantsusmaal. Prantsusmaa konkurentsiasutus näiteks muutis siduvaks riigisisese kaardisüsteemi *Groupement des Cartes Bancaires* 7. juuli 2011. aasta kohustused vähendada vahendustasusid samale tasemele, nagu seda kohustusi tegema MasterCard ja Visa piiriüleste tehingute puhul.

Kuigi praegu puuduvad ELis vahendustasusid reguleerivad õigusaktid, välja arvatud kaudselt Taanis,⁵ on paljud liikmesriigid vastu võtnud õigusakte, sealhulgas Poola, Ungari, Ühendkuningriik ja Itaalia. Poolas on parlament kaalumas vahendustasusid reguleeriva õigusakti eelnõud, millega vähendatakse mitmepoolsete vahendustasude piirmäära alates 2016. aastast järk-järgult 0,5 %ni, tunnistatakse kehtetuks kõigi maksekaartide tunnustamise reegel ja võimaldatakse kehtestada lisatasusid (ainult krediitkaartide puhul). Ungaris on arutusel õigusakti ettepanek, millega kehtestatakse riigisisestele krediit- ja deebetkaarditehingutele samad piirmäärad, nagu need on vastaval piiriülel tasandil, kusjuures kõnealuste tasude arvutamise eest vastutab Ungari keskpank. Itaalias avaldati 2012. aasta detsembris konsulteerimiseks majandus- ja rahandusministeeriumi dekreediga eelnõu, mis käsitleb ühendamise piiramist ning vahendustasude ja kaubandusettevõtja teenustasude võrreldavust, pidades silmas, et kaubandusettevõtja teenustasude puhul tuleks võtta arvesse tehingumahtu ja et tasud peaksid olema madalamad väikese väärtusega maksete puhul. Ühendkuningriigis paneb valitsus ette majanduslikult reguleerida maksesüsteeme, luues sarnaselt kommunaalteenuste sektorile uue konkurentsi tagamisele suunatud reguleeriva asutuse jaemaksesüsteemide puhul⁶.

Kooskõla liidu muude põhimõtete ja eesmärkidega

Ettepaneku eesmärgid on kooskõlas liidu muude tegevuspõhimõtete ja eesmärkidega. Esiteks aitab see parandada makseteenuste ning laiemalt kõigi kaupade ja teenuste siseturu toimimist, millest saavad kasu Euroopa tarbijad ja ettevõtjad. Teiseks toetaks see üldiselt liidu muid poliitikavaldkondi, eelkõige konkurentsipoliitikat (nähes ette võrdsed kohustused, õigused ja võimalused kõikidele turuosalistele ning lihtsustades piiriülest makseteenuste pakku mist, suurendades sellega konkurentsi). Käesolevale ettepanekule lisatud mõjuhinnangus on jõutud järeldusele, et kavandatud meetmed edendaksid tarbijate ja kaubandusettevõtjate jaoks turu integratsiooni, soodustaksid üleeuroopalisele turule sisenemist ning tagaksid olemasolevatele kaardisüsteemidele ja uutele turule sisenejatele suurema õiguskindluse ärimudelite suhtes.

⁵ Taani makseteenuste ja e-raha seaduse (koondseadus nr 365, 26. aprill 2011) artikkel 80, http://www.finanstilsynet.dk/en/Regler-og-praksis/Translated-regulations/~media/Regler-og-praksis/2012/C_Act365_2011_new.ashx. Sellega reguleeritakse kaubandusettevõtja teenustasusid kohapealsete tehingute puhul ja selliste kaubandusettevõtjate aastatasu, kes on jagatud kaheksasse erinevasse kulukategooriasse, kusjuures otsuse tasu suuruse kohta teeb majandusministeerium.

⁶ <https://www.gov.uk/government/consultations/opening-up-uk-payments>

Samuti aitab see vähendada ohtu, et konkurentsi kahjustavad mudelid kanduvad üle uutele uuenduslikele makseteenustele.

Hoolimata Euroopa Liidu Üldkohtu otsusest, mis kinnitab komisjoni hinnangut, et MasterCardi süsteemis kohaldatavad mitmepoolsed vahendustasud piiravad konkurentsi ega anna kasu, mis kaaluks üle nende kahju kaubandusettevõtjatele ja tarbijatele, ei näi ELis praegu tegutsevad rahvusvahelised ja riigisisised kaardisüsteemid olevat valmis ennetavalt kohandama oma tavasid, et täita Euroopa ja liikmesriikide konkurentsieeskirju. Kuigi riiklikud konkurentsiasutused tihedas koostöös komisjoniga on võtnud meetmeid selle olukorra lahendamiseks, ei pruugi konkurentsieeskirjade täitmine erineva ajakava ja menetluste raames tagada piisavalt põhjalikke ja õigeaegseid tulemusi, et edendada turu integratsiooni ja innovatsiooni, mida on vaja, et tagada Euroopa makseturgude konkurentsivõime ülemaailmsel tasandil. Võttes arvesse ELi konkurentsieeskirju ja komisjoni kogemusi maksealaste konkurentsijuhtude puhul, on käesoleva ettepaneku eesmärk pakkuda õiguslikku selgust, et tagada tõhus integreerimine ja konkurents, parandades seega kõigi asjaomaste sidusrühmade ja eelkõige tarbijate majanduslikku heaolu. Lihtsustades majandustehinguid liidus, aitab see saavutada ka laiemaid eesmärke Euroopa 2020. aasta strateegia raames.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Konsulterimine huvitatud isikutega

Konsultatsioonimeetodid, peamised sihtvaldkonnad ja vastajate üldiseloostus

Euroopa Komisjon avaldas 11. jaanuaril 2012 roheline raamatu „Euroopa integreerituma kaardi-, interneti- ja mobiilimaksete turu saavutamine”,⁷ millele järgnes avalik konsultatsioon. Komisjon sai avaliku konsultatsiooni raames rohkem kui 300 vastust. Põhjalik tagasiside sidusrühmadelt⁸ andis asjakohast teavet teatavate hiljutiste suundumuste kohta ja kehtiva maksete õigusraamistiku muudatuste võimalike nõuete kohta.

Avalik arutelu toimus 4. mail 2012 ning selles osales ligikaudu 350 huvitatud sidusrühma.

Euroopa Parlament võttis 20. novembril 2012 vastu resolutsiooni „Euroopa integreerituma kaardi-, interneti- ja mobiilimaksete turu saavutamine”,⁹ mis on aruanne roheline raamatu kohta.

Vastuste kokkuvõte ja nende arvessevõtmine

Konsulterimise käigus tehti kindlaks mõned peamised seisukohad, mis on seotud käesoleva määruse reguleerimisalaga. Kõik sidusrühmad olid pidevalt üksmeelel, et tuleb suurendada õiguslikku selgust mitmepoolsete vahendustasude kohta. Makseteenuse pakkujad pidasid seda eriti oluliseks Euroopa ja liikmesriikide tasandil algatatud konkurentsimenetluste seisukohast. Teiseks osutasid eelkõige kaubandusettevõtjad, kuid ka teised sidusrühmad, piiriülese vastuvõtmise tõketele, mis tuleb tõeliselt ühtse makseteenuste turu loomiseks kõrvaldada. Samuti oli suur huvi arutada äritegevuse eeskirju, kuigi seisukohad jagunesid üldiselt sidusrühmade kategooriate lõikes.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0941:ET:NOT>

⁸ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0426+0+DOC+XML+V0//EN>

Makseteenuse pakkujate ja maksekaardisüsteemide arvates ei põhjusta asjaolu, et mitmepoolsed vahendustasud riigiti ja piiriüleste maksete puhul sama maksekaardisüsteemi raames oluliselt erinevad, probleeme ega takista turu integratsiooni. Teiselt poolt olid kaubandusettevõtjad, tarbijaorganisatsioonid ja mõned pangandussektori välised makseteenuse pakkujad seisukohal, et sellised erinevused ei ole põhjendatud ja et sama suuri mitmepoolseid vahendustasusid tuleks kohaldada nii riigisiseste kui ka piiriüleste tehingute puhul ning kõigis liikmesriikides. Ametiasutused leidsid, et integreeritud turu saavutamiseks tuleks mitmepoolsed vahendustasud ühtlustada. Makseteenuse pakkujad näisid olevat vastu vahendustasusid käsitlevale õiguslikule algatusele, väites, et see suurendaks kaardi valdaja makstavaid tasusid ja et kasu ei kanduks jaemüüjatelt edasi tarbijatele. Teiselt poolt olid jaemüüjad seisukohal, et mitmepoolsed vahendustasud tingivad vastupidist konkurentsi, millega soodustatakse kõige kallimaid makseviise ja luuakse turule sisenemise tõkked, millega kaasneb negatiivse mõju ülekandumise oht kaardimakse valdkonnast mobiili- ja internetimaksete valdkonda. Enamik tarbijaorganisatsioone toetas kaubandusettevõtjate seisukohta mitmepoolsete vahendustasude negatiivse mõju kohta konkurentstile ja tarbijate heaolule, kuid väljendas muret, et mitmepoolsete vahendustasude vähendamisega võivad kaasned kõrgemad kaarditasusid ja muud tarbijatelt nõutavad tasud. Konkurentsiasutused toetasid ettepanekut võtta meetmeid, et vähendada mitmepoolseid vahendustasusid, eelkõige väljakujunenud nelja osapoolega kaardimaksesüsteemide puhul. Muud ametiasutused olid eri seisukohtadel.

Piiriülese vastuvõtmise küsimuses oli enamik süsteeme ja makseteenuse pakkujaid seisukohal, et tuleb ühtlustada kohalikke standardideid ja eeskirju, samas kui jaemüüjad ja tarbijad nõustusid sellega, et piiriülesel vastuvõtmisel on palju kohalikke tõkkeid. Vastupidiselt makseteenuse pakkujatele ja süsteemidele eelistasid kaubandusettevõtjad isereguleeriva standardimise asemel õiguslikke lahendusi. Süsteemide ja makseteenuse pakkujate arvates tuleks kohaldada selle riigi mitmepoolset vahendustasu, kus müük toimub, samas kui enamik kaubandusettevõtjaid ja pangandussektori väliseid makseteenuse pakkujaid pooldas ühtset mitmepoolset vahendustasu, mida kohaldatakse kogu siseturul. Ainult makseteenuse pakkujad ja turgu valitsevad maksekaardisüsteemid pooldasid kohustusliku eelneva loa kehtestamist piiriülese vastuvõtmise puhul.

Äritegevuse eeskirjade teemal puudus üksmeel selles osas, kas on kasulik ja vajalik reguleerida suunamist ja kõigi maksekaartide tunnustamise reeglit, mille kohaselt peavad kaubandusettevõtjad võtma vastu kõiki sama kaubamärgiga kaarte, kui nad võtavad vastu ühte liiki selle kaubamärgi kaarte. Enamik süsteeme ja makseteenuse pakkujaid pooldas sama olukorra jätkumist, samas kui kaubandusettevõtjate, tarbijate, konkurentsiasutuste ja enamiku ametiasutuste arvates tuleks õigusaktidega lubada kaubandusettevõtjatel suunata tarbijaid odavamate makseviiside kasutamisele – kuigi tarbijad olid lisatasude vastu. Kõigi maksekaartide tunnustamise reegli tühistamise vastu olid makseteenuse pakkujad ja süsteemid, kuid selle tühistamist õigusaktidega toetasid teised sidusrühmad, kuna see võimaldab kaubandusettevõtjatel vastu võtta ainult odavamaid makseviise ja sellel on positiivne mõju konkurentstile, kusjuures tarbijad olid ettevaatlikumal seisukohal. Enamik sidusrühmi toetas keeldu ühendada kaubandusettevõtja teenustasud, mida nõutakse jaemüüjatelt, kusjuures makseteenuse pakkujad ja süsteemid olid seisukohal, et eraldamine on pärast ettevõtjate MasterCard ja Visa võetud kohustusi juba rakendatud.

Üksikasjalik ülevaade sidusrühmade ja liikmesriikide seisukohtadest vahendustasude kohta on esitatud roheline raamatu raames peetud avaliku konsultatsiooni tagasiside aruandes¹⁰.

¹⁰ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/cim/gp_feedback_statement_en.pdf

Euroopa Parlament tunnistas rohelise raamatu kohta koostatud algatusraportis rohelises raamatus esitatud eesmärgid ja integratsiooni tõkkeid ning kutsus üles võtma õiguslikke meetmeid mitmes kaardimaksetega seotud valdkonnas, soovitudes samas ettevaatlikumat lähenemisviisi seoses interneti- ja mobiilmaksetega, kuna need turud ei ole veel välja kujunenud. Lisaks võttis Euroopa Parlament kindla seisukoha, et turuosalistele tuleb tagada selgus seoses vahendustasudega, ja väljendas toetust järkjärgulisele lähenemisviisile, mille tulemusel kehtestatakse õigusaktidega vahendustasude keeld.

Mõju hindamine

Komisjon viis läbi tööprogrammiga ette nähtud mõju hindamise. Mõjuhinnang koostati koostöös Euroopa Keskpannaga. Mõju hindamisel käsitleti nii makseteenuste direktiivi läbivaatamise kui ka mitmepoolsete vahendustasude reguleerimise võimalusi.

Mõju hindamisel käsitleti küsimusi, mis on seotud ebatõhusa konkurentsiga kaardimaksete ja kaardipõhiste maksete turgudel, mille tulemuseks on ebapiisavad turutulemused ja suhteliselt kõrged tasud, mis kanduvad üle kaubandusettevõtjatele ja seejärel omakorda tarbijatele. Selles kontekstis tuuakse esile ka turu piiratud integreerimist, piiratud võimalusi uutele üleeuroopalistele ettevõtjatele turule sisenemiseks, riigisiseste (üldiselt odavamad) kaardisüsteemide kadumist ja ebapiisavat innovatsiooni. Kõnealuste suundumuste oluline selgitav tegur on vahendustasud. Oluliselt erinev vahendustasude tase eri liikmesriikides takistab ka turu integreerimist. Seda mõju tugevdavad mitmed äritegevuse eeskirjad, mis mõjutavad läbipaistvust, jaemüüjate võimalusi valida vastuvõtjat teises liikmesriigis („piiriülene vastuvõtmine”) ja nende võimalusi suunata kliente tõhusamate makseviiside kasutamisele või keelduda kulukatest kaartidest (kõigi maksekaartide tunnustamise reegel).

Mõju hindamisel kaaluti vahendustasude puhul kuut stsenaariumit: i) komisjon ei võta meetmeid, ii) reguleerida piiriülest vastuvõtmist ja piiriüleste tehingute puhul kohaldatavat vahendustasu, iii) võimaldada liikmesriikidel kehtestada ühise metoodika alusel riigisiseseid vahendustasusid, iv) näha õigusaktidega ette ühtne kogu ELi hõlmav vahendustasu piirmäär a) kas vahendustasu piirmäär eri tasandil deebet- ja krediitkaartide puhul hõlmab nii deebet- kui ka krediitkaarte või ainult deebetkaarte ja b) kas deebetkaarditehingute puhul tuleks vahendustasu täielikult keelata või ainult vähendada madalamale tasemele, v) kas vahendustasude reguleerimisalast tuleks jätta välja ärikliendi kaardid (tavaliselt kulukamad) ja kolme osapoolega süsteemide välja antud kaardid või mitte, vi) reguleerida kaubandusettevõtja teenustasusid, st tasusid, mida jaemüüja maksab vastuvõtvale pangale.

Variantide ii) ja iv) puhul kaaluti võimalust kehtestada deebet- ja krediitkaartide tehingute puhul piirmääraks vastavalt 0,2 % ja 0,3 %. Need tasemed põhinevad majanduslase uurimuse käigus välja töötatud nn kaubandusettevõtja ükskõiksuse testil, millega tehakse kindlaks tasu määr, mida kaubandusettevõtja on nõus maksma, kui ta võrdleb kulusid, mis kaasnevad juhul, kui klient kasutab maksekaarti, kuludega, mis kaasnevad mittekardipõhise (sularaha) makse puhul (võttes arvesse vastuvõtvale pangale makstavat teenustasu, st kaubandusettevõtja makstavat teenustasu). Seega soodustab see tõhusate makseviiside kasutamist, edendades neid kaarte, mis võimaldavad saada tehingust suuremat kasu, ning samas hoides ära ebaproportsionaalseid kaubandusettevõtja makstavaid tasusid, millega võivad teistele tarbijatele kaasneda varjatud kulud. Ülemäärased kaubandusettevõtja makstavad tasud võivad tuleneda ka ühistest vahendustasulepingutest, kuna kaubandusettevõtjad ei soovi äritegevuse vähenemise kartuses loobuda kulukatest makseviisidest. Samuti võetakse arvesse tasumäärasid, mida on ette pannud süsteemid (Visa Europe, MasterCard, *Groupement Cartes Bancaires*) konkurentsimenetluste raames ja mida konkurentsiasutused on ilma täiendavate meetmeteta aktsepteerinud.

Hindamisel jõuti järeldusele, et kõige kasulikum variant on järgmiste meetmete kombinatsioon.

- võtta mitmeid meetmeid turu tõhusa toimimise edendamiseks, sealhulgas piirata kõigi maksekaartide tunnustamise reegli kohaldamist ja lubada kaubandusettevõtjatel määrata kindlaks kaardi kaubamärkide valik müügikohas kõikide kaartide ja kaardipõhiste tehingute puhul, mis põhinevad nelja osapoolega maksekaardisüsteemi mudelitel ning
- kehtestada erakliendi deebet- ja krediitkaardiga tehtavate piiriüleste tehingute vahendustasude piirmäär (esimeses etapis) ning teises etapis kehtestada ka erakliendi deebet- ja krediitkaardiga tehtavate riigisiseste tehingute vahendustasude piirmäär.

Mõjuhinnangus ja selle lisas esitatakse ka muude määrusega ette nähtud selliste meetmete üksikasjalik selgitus, mille eesmärk on tagada turu läbipaistvus ja turu tõhus toimimine, sealhulgas suunamist keelavate meetmete kaotamine, kaardi identifitseerimise lubamine, kaubamärgi ühiskasutus, makseteenuse pakkujatele kohustus esitada makse saajatele arveid ning tasude eraldamise kehtestamine.

Need määrusega ette nähtud üldised läbipaistvusmeetmed peaksid tagama tõhusama turu kõikide maksekaartide ja kaardipõhiste tehingute puhul, mis põhinevad nelja osapoolega maksekaardisüsteemi mudelitel.

Kuna teatavat liiki kaartide kasutamine on tarbijate hulgas muutunud niivõrd laialdaseks, et kaubandusettevõtjad üldiselt ei saa keelduda sellistest kaartidest või veenda tarbijaid neid mitte kasutamast, ilma, et tuleks karta äritegevuse vähenemist, tuleb võtta täiendavaid meetmeid, et tagada integreeritud turg, turu tõhus toimimine ja konkurentsi kahjustavate äritavade kõrvaldamine nendes valdkondades. See kehtib erakliendi deebet- ja krediitkaartide puhul.

Oluline on esimeses etapis tagada õiguslik selgus, võimaldades kaubandusettevõtjatel valida vastuvõtjat väljaspool nende oma liikmesriiki (piiriülene vastuvõtmine) ning reguleerides piiriüleste vahendustasude taset. Kuigi see mõjutaks ainult suuri kaubandusettevõtjaid, aitaks see kaasa turu integratsioonile ja sellel võib sarnaselt SEPA lõppkuupäeva määruse samaväärsele sättele olla distsiplineeriv ja lähendav mõju vahendustasudele, mida kohaldatakse üksnes riigisiselt.

Kuid pikemas perspektiivis peaksid ka väiksemad jaemüüjad saama otseselt kasu meetmetest, millega kaasnevad tõhusamad vahendustasud ja võrdsed võimalused makseteenuse pakkujatele. Pärast üleminekuperioodi tuleks erakliendi kaartide vahendustasu reguleerimist seega laiendada, et hõlmata ka riigisiseseid vahendustasusid. Praegu ei kohaldata kaheksas ELi liikmesriigis vahendustasusid või kohaldatakse väga madalaid vahendustasusid deebetkaarditehingute puhul, ilma et sellel oleks arvestatavat negatiivset mõju kaartide väljaandmisele ja kasutamisele. Vastupidiselt on need üldjuhul liikmesriigid, kus kaarte kõige rohkem välja antakse ja kasutatakse. Kooskõlas viimase kümne aasta suundumustega on oodata deebetkaartide väljaandmise ja kasutamise suurenemist lähiaastatel, nii et pärast määrusega ette nähtud üleminekuperioodi on deebetkaardid kasutuses kõikjal ELis ning seega ei ole enam põhjendatud stimuleerida kaartide väljaandmist ja kasutamist tasudega, mis kanduvad jaemüüjatelt väljaandvatele makseteenuse pakkujatele. Juba praegu avatakse väga harva maksekonto ilma kaarti taotlemata, mis iseenesest toob makseteenuse pakkujatele kaasa märkimisväärse kulude kokkuhoiu. Lisaks nähakse ettepanekuga direktiivi kohta,¹¹ mis

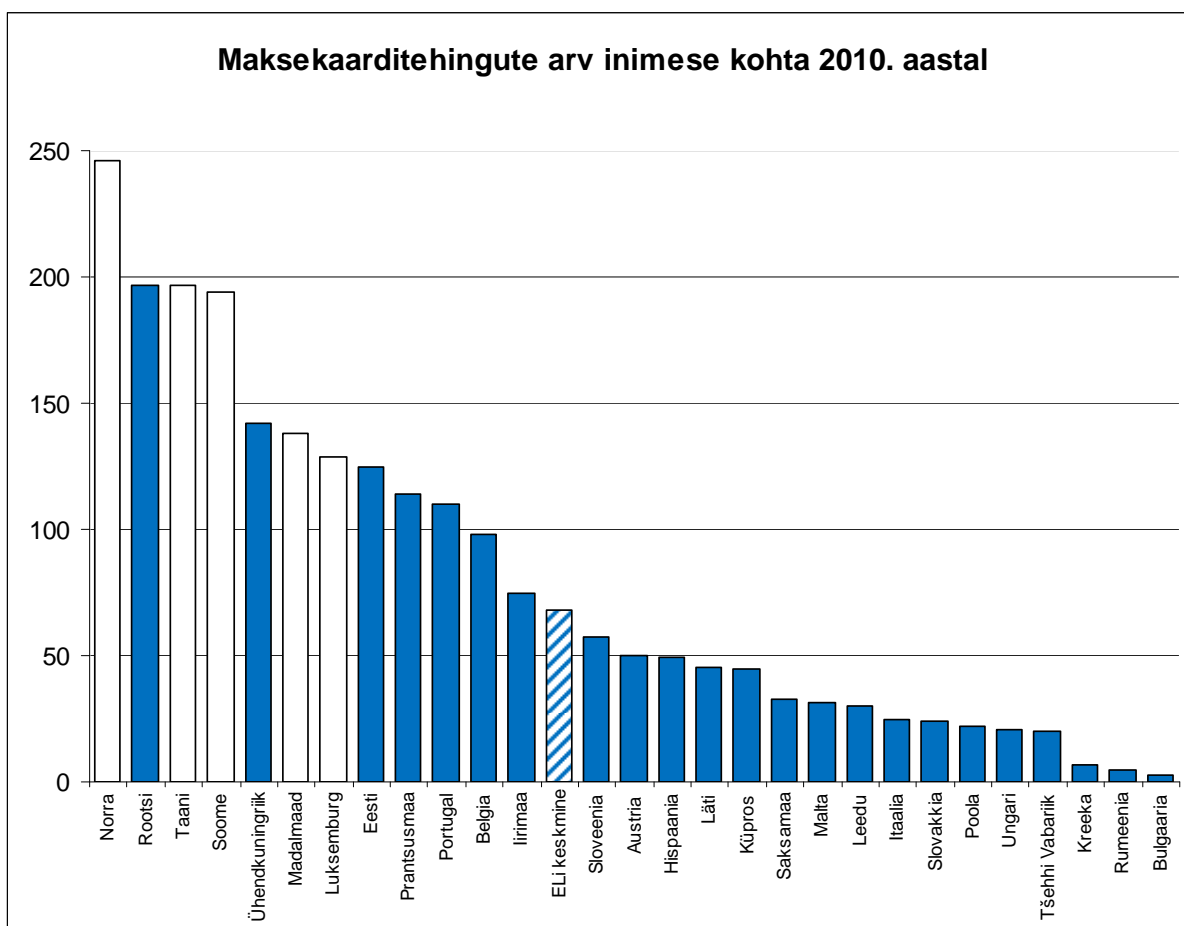
¹¹ COM (2013) 266 final.

käsitleb muu hulgas juurdepääsu põhimaksekontole, ette, et liikmesriigid tagavad, et põhimaksekonto hõlmab maksekaardiga tehtavaid maksetehinguid (sealhulgas internetimakseid). Selleks et väiksemad jaemüüjad saaksid otsesest kasu meetmetest, mille abil tõhustatakse vahendustasusid ja tagatakse makseteenuse pakkujatele võrdsed tingimused, tuleks reguleerida ka riigisiseseid eracliendi kaartide tasusid. Selleks et vältida diskrimineerimist väikeste ja suurte jaemüüjate vahel, kes saavad rohkem kasu piiriülestele vastuvõtmistelt, tehakse ettepanek laiendada piiriüleste tehingute puhul esimeses etapis kehtestatud piirmäärasid ka riigisisestele krediitkaarditehingutele teises etapis. Komisjon leiab siiski, et turgude küpsust Euroopa Majanduspiirkonnas, eelkõige seoses deebetkaartide väljaandmise ja kasutamise, tuleb täiendavalt uurida ning leida kinnitust sellele, et vahendustasude kohaldamist deebetkaartide väljaandmise ja kasutamise stimuleerimiseks ei ole enam vaja. Nagu eespool mainitud, kohaldataks deebet- ja krediitkaarditehingute puhul piirmäärast vastavalt 0,2 % ja 0,3 %.

Vahendustasude piirmäärade kehtestamisel saaksid kasu jaemüüjad madalamatest tasudest, mis omakorda vähendab osa, mis kanduks üle tarbijatele. Tarbijad juba peavad maksma, kuna vahendustasud kajastuvad (kaubandusettevõtja teenustasude kaudu) jaehindades, ning pangad kannavad vahendustasudest saadava kasu oma kontoomanikele edasi vähem tõenäoliselt kui kaubandusettevõtjad oma klientidele, võttes arvesse madalat konkurentsi taset pangandussektoris ja seda, et praegu puudub tarbijate liikuvus jaepanganduse valdkonnas. Kasu edasikandumine peaks seega igal juhul olema kaubandusettevõtjate puhul suurem kui pankade puhul. Hinnangu kohaselt saavutati Austraalias pärast sekkumist kulude kokkuhoid 0,67 Austraalia dollarit ostu kohta ja 77,19 Austraalia dollarit konto kohta aastas. Mõju võib siiski erineda sõltuvalt jaemüügisektorist, kaubandusettevõtja suuruselt, makseviiside kasutamisest ja nn ostukorvist. Alati on raske seostada konkreetse majandusliku teguri muutust konkreetse toote või teenuse hinna muutusega teatavas kaupluses.

See ei tähenda siiski, et pangad kannavad jaemüüjate praegused kulud automaatselt üle tarbijatele. Maksesüsteemid on oma olemuselt keerulised: kaardi valdaja pank suhtleb vastastikuselt kaardi valdajaga, kaubandusettevõtja pank suhtleb vastastikuselt kaubandusettevõtjaga ning mõlemad peavad põhimõtteliselt konkureerima teiste pankadega ja seisma silmitsi erinevate turuoludega, kui nad kujundavad oma käitumist oma vastavate tarbijate suhtes. Seega peaks vahendustasude piiramisel olema positiivne mõju kaartide vastuvõtmisele, mis võib mastaabisäästu kaudu positiivselt mõjutada ka kaartide väljaandmist. Kõrgete vahendustasude vähenemine enamikus riikides näib olevat seotud kaartide suurema vastuvõtmisega ning tundub, et riikides, kus kohaldatakse madalamaid vahendustasusid, on kaartide kasutamine suurem. Taanis on maksekaardi kasutamise määr üks ELi suurimaid (216 tehingut inimese kohta aastas), kusjuures deebetkaardisüsteemis vahendustasusid ei kohaldata. See kehtib ka rahvusvaheliste süsteemide puhul: Šveitsis on Maestro peamine deebetkaardisüsteem, kus vahendustasusid ei kohaldata. Madalmaades on kaartide kasutamine ja vastuvõtmine levinud ja suurenenud, mis aitab asendada sularaha. Nii Taanis kui ka Madalmaades on pangakontotasud väikesed võrreldes riikidega, kus kohaldatakse kõrgeid vahendustasusid (nt Prantsusmaa, isegi pärast konkurentsimeetlust, Hispaania). Hispaanias suurenes kaartide kasutamine pärast sekkumist ning kaardimaksetehingu keskmine väärtus vähenes 15 % ajavahemikul 2005–2010. Samal ajal suurenes Hispaania keskpanga ametlike andmete kohaselt kaarditehingute maht ja väärtus¹².

¹² Vt mõjuhinnang, lk 208.

Nagu eespool märgitud, kaasneb riigisiseste süsteemidega, kus vahendustasusid ei kohaldata, ka kaartide suurem kasutamine (EKP andmed), kusjuures Ühendkuningriigis ja Rootsis on ka vahendustasud suhteliselt väikesed.

Vahendustasu vähendamise üldist mõju väljaandvate ja vastuvõtivate makseteenuse pakkujate tuludele on keeruline hinnata, kuna kaarditehingute mahu suurenemine (vastuvõtmise suurenemise kaudu) ja makseteenuse pakkujate sularaha käitlemise kulude kokkuhoid võiks vähemalt osaliselt kompenseerida vahendustasude piiramisest tulenevat kahju. Muu kulude kokkuhoid võib tuleneda sellest, et pangautomaatidest võetakse vähem välja sularaha ja et vähem tuleb maksta vahendustasusid pangautomaadi tehinguid vastuvõtivatele pankadele. Seega ei ole ilmne, et väljaandvate pankade tulu selle tulemusel väheneb. Elujõulisuse seisukohast näivad vahendustasudeta tegutsevad deebetkaardisüsteemid ärilisest perspektiivist täiesti elujõulised, ilma et tuleks suurendada arvelduskontode kulusid tarbijate jaoks. Näiteks Taanis ei kohaldata riigisiseses deebetkaardisüsteemis vahendustasusid ning keskmine konto valdaja maksab arvelduskonto tasusid, mis on ELi keskmisest tunduvalt väiksemad. Šveitsi peamine deebetkaardivõrk on Maestro (MasterCardi osa), mille raames ei kohaldata mitmepoolset vahendustasut.

Tegelikult puudub seos vahendustasude vähenemise ja kaardi aastatasude suurenemise vahel. Kaarditasude suurus näib rohkem sõltuvat näiteks konkurentsi tasemest jaepanganduse valdkonnas. USAs püüdsid pangad pärast vahendustasude reguleerimist suurendada kaardi valdajate tasusid, kuid olid sunnitud pärast tarbijate vastuseisu sellest loobuma. Šveitsis vähenesid kaardi valdaja tasud paralleelselt vahendustasude vähenemisega. Austraalias suurenesid kaardi valdaja tasud enne vahendustasude piirmäärade kehtestamist kiiresti ning pärast reforme kaardi valdajate tasude kasv aeglustus (aastatel 1997–2002: krediitkaardid +218 % ja aastatel 2003–2008: +122 %). Enne sekkumist suurenes Hispaanias keskmine

aastatasu igal aastal 6,18 euro võrra deebetkaartide puhul ja 11,45 euro võrra krediitkaartide puhul. Hoolimata majanduskriisist suurenes siiski pankade kaardiportfell, kusjuures krediitkaartide väljaandmise kasv oli oluliselt suurem kui deebetkaartide puhul. Muud suundumused võivad pigem osutada sellele, et konkurents Hispaania pangandussektoris on suhteliselt väike: näiteks arvelduskonto teenustasud aastatel 2007–2012 kahekordistusid, arvelduskrediidi tasud suurenesid. Jaepangandustasude suurenemine näib olevat Hispaanias üldine, ilma et see oleks seotud vahendustasudega.

On üllatavaid tõendeid selle kohta, et ühe aasta möödumisel mitmepoolseid vahendustasusid reguleerivate õigusaktide kehtestamisest on hinnad USAs langenud. Lisaks näib Austraaliast saadud tõendite põhjal, et jaemüüjad saaksid madalamatest vahendustasudest kasu täies ulatuses (100 %), kuna vastuvõtvatel turgudel on konkurents üldjuhul tihedam kui väljaandvatel turgudel, samas kui kaardi valdaja tasud võivad suurenedagi kuni 30–40 % summast, mille võrra vähenevad vahendustasud. Pärast vahendustasude piirmäära ja läbipaistvusmeetmete kehtestamist ei subsideeri odavaid makseviise kasutavad tarbijad enam kulukamaid makseviise kasutavaid (sageli jõukamaid) tarbijaid, kuna kaubandusettevõtjad ei saa tarbijaid suunata, eelkõige nn „kohustuslike” kaartide puhul.

Kuna konkurents täidaks taas oma rolli, saaksid tarbijad ja jaemüüjad kasu uutest makseturule sisenejatest. Isegi kui kaardi valdaja tasud suurenevad, mis ei ole kindel, kuna vahendustasude piiramise mõju pankade tuludele on tõenäoliselt mitmetine, saaksid tarbijad ikkagi tõenäoliselt kasu madalamatest vahendustasudest madalamate jaehindade kaudu, isegi kui jaemüüjad ei kanna tarbijatele edasi 100 % saavutatud kokkuhoiust, ja uutest makseturule sisenejatest. Silmas tuleb pidada ka seda, et tarbijad saavad väga tõenäoliselt kasu uute turule sisenejate pakutavatest teenustest. Näitena elust võib tuua Madalmaad, kus vahendustasude määr on alla 0,2 % ja kus odav internetimaksete lahendus (Ideal) töötati välja peamiselt seepärast, et madalad vahendustasud stimuleerisid panku tegelema uuendustegevusega. Selle tulemusel ei pea Hollandi tarbijad maksma suuri krediitkaardi tasusid, et teha oste internetis.

Äriklendi kaardid ja kolme osapoolega süsteemide välja antud kaardid ei ole hõlmatud (nagu on ettenähtud valikuvõimalusega v) eracliendi kaartide eri piirmääradega, kuna neil on piiratud turuosa ELis ja eeldatavasti ei muutu see ka tulevikus. Eracliendi kaarditehingute puhul ette nähtud meetmeid kohaldataks siiski selliste süsteemide suhtes sel määral, kuivõrd need annavad välja selliseid kaarte ja kasutavad litsentsitud makseteenuse pakkujaid nii, et nende süsteem tegelikult toimib samal viisil nagu nelja osapoolega süsteem. Lisaks kohaldatakse selliste süsteemide suhtes läbipaistvust suurendavaid meetmeid igas olukorras.

Kaubandusettevõtja teenustasude reguleerimine valikuvõimaluse vi kohaselt tähendaks, et lisaks vahendustasudele hõlmataks ka muud kaubandusettevõtjatele kehtestatud tasud. See tähendaks tegelikult kaubandusettevõtjate hindade kontrollimist ning jaemüügihindade reguleerimist. Seevastu vahendustasude piiramine tähendaks hulgimüügihindade reguleerimist, et viia need kooskõlla konkurentsamenetluste raames läbi viidud analüüsiga, et saavutada siseturg, kuna vahendustasud ei ole lõpphinnad jaemüüjate ja veel vähem tarbijate jaoks.

Läbipaistvus- ja suunamismeetmed on jätkuvalt esmatähtsad, et hoida ära reguleerimata vahendustasuga kaartide suurt edendamist. Samuti tuleks kaasata kõrvalehoidmise vastased meetmed.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

Kavandatud meetmete kokkuvõte

Ettepanek on jaotatud kaheks peamiseks osaks.

Esimeses osas on sätestatud eeskirjad vahendustasude kohta. Seoses selliste tasudega luuakse ettepaneku kohaselt reguleeritud ja reguleerimata valdkond. Reguleeritud valdkond hõlmab kõiki kaarditehinguid, mida tarbijad laialdaselt kasutavad ja millest jaemüüjatel on seepärast keeruline keelduda, st erakliendi deebet- ja krediitkaardid ning kaardipõhised maksetehingud. Reguleerimata valdkond hõlmab kõiki maksekaarditehinguid ja nendel põhinevaid *kaardipõhiseid* maksetehinguid, mis jäävad reguleeritud valdkonnast välja, sealhulgas nn ärikliendi kaardid või kolme osapoolega süsteemide välja antud kaardid.

Reguleeritud valdkonnas kehtestatakse ülemineku perioodiks, mis kestab kaks aastat pärast määruse avaldamist, vahendustasu piirmäär ainult *piiriüleste* tehingute (kui kaardi valdaja kasutab oma kaarti teises liikmesriigis) või piiriülevalt vastuvõetud tehingute puhul (kui kaubandusettevõtja kasutab vastuvõtvat makseteenuse pakkujat teises liikmesriigis).

Kuigi mõju hindamise käigus tehti kindaks, et deebetkaartide vahendustasude keelustamine on osa kõige kasulikumast valikuvõimalusest, leiab komisjon, et enne deebetkaartide vahendustasude täielikku keelustamist tuleb turgude küpsust Euroopa Majanduspiirkonnas, eelkõige seoses deebetkaartide väljaandmise ja kasutamisega, täiendavalt uurida ning leida kinnitust sellele, et vahendustasude kohaldamist deebetkaartide väljaandmise ja kasutamise stimuleerimiseks ei ole enam vaja. Seetõttu tehakse ettepanek, et pärast üleminekuetappi, mil liberaliseeritakse ja reguleeritakse ainult piiriülelt vastuvõtmist, tuleb samasid piiriülevalt vastuvõetud tehingute suhtes kohaldatavaid tasu piirmäärasid kohaldada ka riigisiseste tehingute suhtes. Kaks aastat pärast asjaomaste õigusaktide täielikku jõustumist esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande õigusaktide kohaldamise kohta, hinnates eelkõige vahendustasu taseme asjakohasust, võttes arvesse erinevate makseviiside kulusid ning uute turuosaliste ja uue tehnoloogia sisenemist turule.

Pärast ülemineku perioodi kohaldatakse kõigi (*piiriüleste ja riigisiseste*) erakliendi **deebetkaarditehingute** ja sellistel tehingutel põhinevate *kaardipõhiste* maksetehingute puhul vahendustasu piirmäär 0,20 % ning kõigi (*piiriüleste ja riigisiseste*) erakliendi **krediitkaarditehingute** ja nendel põhinevate *kaardipõhiste* maksetehingute puhul vahendustasu piirmäär 0,30 %. Kuna konkurentsiasutused on ilma täiendavate meetmeteta selliseid piirmäärasid aktsepteerinud, näivad need mõistlike võrdlusalustena, mida on juba rakendatud, ilma et see oleks kahjustanud rahvusvaheliste kaardisüsteemide ning makseteenuse toimimist ning makseteenuse pakkujate, jaemüüjate ja tarbijate heaolu, tagades samas õiguskindluse.

Määruse teine osa kajastab eeskirju, mis käsitlevad äritegevuse eeskirju, mida kohaldatakse *igat* liiki kaarditehingute ja nendel põhinevate *kaardipõhiste* maksetehingute suhtes. Alates käesoleva määruse jõustumisest tehakse näiteks järgmist.

- Piiratakse kõigi maksekaartide tunnustamise reegli kohaldamist. Sellest hoolimata ei lubata diskrimineerida väljaandva panga või kaardi valdaja päritolu alusel ega sama vahendustasu tasemega kaartide vahel.
- Keelatakse mis tahes sellise eeskirja kohaldamine, millega keelatakse kaubandusettevõtjatel suunata kliente tõhusamate makseviiside kasutamisele või piiratakse seda (mittesuunamise eeskirjad).
- Vastuvõttev makseteenuse pakkuja esitab kaubandusettevõtjatele tasude kohta vähemalt kord kuus aruande, milles esitatakse tasud, mida kaubandusettevõtja on asjaomase kuu jooksul maksnud seoses igat liiki kaartide ja iga konkreetse kaubamärgiga, kui vastuvõtja on osutanud vastuvõtuteenust.

- Keelatakse mis tahes sellise eeskirja kohaldamine, millega takistatakse kaubandusettevõtjatel avalikustamast oma klientidele tasu, mida nad maksavad makseteenuse vastuvõtjatele.

Mõjuhindangut on muudetud pärast mõjuhindamiskomitee kohtumist 20. märtsil 2013. Olulisemad muudatused hõlmavad täiendava teabe esitamist kaardituru, selle toimimise ja vahendustasudega seotud ELi kohtupraktika kohta ning kokkuvõtet vahendustasusid käsitlevast majandusalasest kirjandusest. Täpsemalt käsitleti vahendustasu piirmäära võimalikku mõju kaardi valdaja makstavatele tasudele, tarbijate üldisele heaolule ja pankade tuludele, et ühtsemalt kirjeldada põhitekstis käsitletud peamiste valikuvõimaluste mõju. Paremini selgitati eri valikuvõimaluste ja meetmete vastastikust sõltuvust, põhjendades vajadust vahendustasusid hõlmava tervikliku meetmepaketi järele ja esitades põhjendused selle kohta, miks on vaja reguleerida vahendustasusid õigusaktidega.

Õiguslik alus

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõige 1.

Subsidiaarsuse põhimõte

Subsidiaarsuse põhimõtet kohaldatakse ettepaneku selles osas, mis ei kuulu liidu ainupädevusse.

Liikmesriigid ei suuda ettepaneku eesmärgi täielikult saavutada järgmis(t)el põhjus(t)el.

Oma olemuselt eeldab riigipiire ületavatel võrgustikel põhinev integreeritud makseturg kogu liitu hõlmavat lähenemisviisi, sest kohaldatavad põhimõtted, eeskirjad, protsessid ja standardid peavad olema järjepidevad kõigis liikmesriikides, et saavutada õiguskindlus ja võrdsed tingimused kõigi turuosaliste jaoks. Alternatiiviks kogu liitu hõlmavale lähenemisviisile oleks luua riiklike reguleerivate ja konkurentsi tagamise meetmete süsteem, mis ei oleks nii tõhus kui ELi meetmed ja millega kaasneks suurem keerukus ja suuremad kulud kui Euroopa tasandil vastuvõetud õigusaktidega. Võimalik sekkumine ELi tasandil on seega kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Selline lähenemisviis toetab ühtse euromaksete piirkonna (SEPA) loomist ja on kooskõlas digitaalarengu tegevuskavaga, eelkõige digitaalse ühtse turu loomisega. Sellega edendatakse tehnoloogilist innovatsiooni ning soodustatakse majanduskasvu ja töökohtade loomist, eelkõige e-kaubanduse ja m-kaubanduse valdkonnas.

Võttes arvesse makseturgude piiriülest laadi, takistaks mis tahes meede, mida ametiasutused võtavad hulgitasude (vahendustasud) vähendamiseks või kohandamiseks ühes liikmesriigis, üleliidulise makseturu sujuvat toimimist ja turu integreerimist, kuna see ei tagaks võrdseid tingimusi kogu ELis. See kehtib näiteks erinevate siseriiklike meetmete puhul, mille eesmärk on reguleerida vahendustasusid või kehtestada nende piirmäärad, nagu praegu on ette nähtud mitmes liikmesriigis.

Seepärast on ettepanek kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

Proportsionaalsuse põhimõte

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas järgmistel põhjustel.

Ettepanek ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks, milleks on välja arendada kogu ELi hõlmav maksete turg, mis võimaldab tarbijatel, jaemüüjatel ja teistel ettevõtjatel saada täit kasu ELi siseturust, sealhulgas e-kaubandusest. Suuremad võimalused üleeuroopalistele ettevõtjatele turule sisenemiseks, suurem innovatsioon ja riigisiseste (üldjuhul odavamate) kaardisüsteemide parem suutlikkus koos sularaha piiratuma kasutamise ja pakuvad võimalusi jaemüüjatele ja makseteenuse pakkujatele, olenemata sellest, kas need on pangad või uued turule sisenejad. Tõhus konkurents kaardimaksete ja

kaardipõhiste maksete turgudel tagab tõhusad turutulemused ja makseteenuse pakkujate (sealhulgas üleeuroopalised ja innovatiivsed makseteenuse pakkujad) valiku ning vähendab jaemüüjate ja tarbijate kulusid. See kulude kokkuhoid peaks omakorda kanduma kaubandusettevõtjalt edasi tarbijatele madalamate jaehindade kaudu.

Vahendustasud ja nende väga erinev tase takistavad turu integreerimist ja tõhusat konkurentsi, kusjuures nende mõju võimendavad erinevad äritegevuse eeskirjad, mis vähendavad jaemüüjate ja tarbijate jaoks läbipaistvust ning piiravad jaemüüjate võimalusi valida vastuvõtja teises liikmesriigis ja suunata tarbijaid tõhusamate makseviiside kasutamisele.

Sidusrühmadega läbi viidud konsultatsioonide põhjal, mis on kokkuvõtlikult esitatud mõjuhinnangus, paneb komisjon ette mitmed meetmed, et edendada turu tõhusat toimimist, kehtestades erakliendi deebet- ja krediitkaardiga tehtavate piiriüleste tehingute vahendustasude piirmäära (esimeses etapis) ning kehtestades teises etapis ka erakliendi deebet- ja krediitkaardiga tehtavate riigisiseste tehingute vahendustasude piirmäära.

Reguleerimata jätmine tähendaks, et suureneks kahe rahvusvahelise turuosalise osakaal ja järk-järgult kaoksid (üldjuhul odavamad) riigisisised kaardisüsteemid. Uute võimalike üleeuroopaliste turuosaliste ja innovatiivsete ettevõtjate mastaabi- ja mitmekülgssääst jääks piiratuks, samas kui kaubandusettevõtjad ja tarbijad peaksid jätkuvalt maksma killustatud ja kuluka ELi makseteenuste turu eest (Euroopa Keskpanga andmetel üle 1 % ELi SKPst ehk 130 miljardit eurot aastas). Kui jätta need probleemid üksnes konkurentsimenetluste lahendamata, kuluks selleks MasterCardi otsuse põhjal tõenäoliselt palju aastaid ning see oleks alati juhtumipõhine ja ei tagaks seega võrdseid tingimusi.

On vajalik ja proportsionaalne hõlmata riigisiseseid tehinguid ja mitte ainult piiriüleseid tehinguid, millest saaksid kasu peamiselt suured jaemüüjad. Piiriüleste tehingutega seotud probleeme saab lahendada kiiresti, luues jaemüüjatele võimalused odavamate vastuvõtivate makseteenuse pakkujate otsimiseks piiriülesest ning tagades riigisisestele pangandusringkondadele või -süsteemidele stiimulid vastuvõtutasude alandamiseks. Sarnane protsess on hiljuti toimunud otsekorralduste valdkonnas. SEPA lõppkuupäeva määrusega on piiratud otsekorralduste vahendustasusid, keelustades otsekorralduste puhul piiriüleseid vahendustasusid ja nähes ette, et siseriiklike vahendustasusid võib kohaldada kuni 2017. aastani. Selle tulemusel ja kuna paljud kaubandusettevõtjad hakkavad kasutama naaberriikide vastuvõtivate makseteenuse pakkujate teenuseid, on pangad kohustunud kaotama otsekorralduste vahendustasud juba 1. septembrist 2013¹³¹⁴.

Tulenevalt konkurentsimenetluste raames vastu võetud ühepoolsetest meetmetest ja kohustustest, järgitakse paljude liidus tehtavate piiriüleste kaardimaksetehingute puhul juba praegu vahendustasude piirmäärasid, mida kohaldatakse käesoleva määruse esimeses etapis. Seepärast saab selliseid elemente kehtestada kiiresti. Siiski tuleb kohandada riigisiseseid vahendustasusid. Seepärast tuleb riigisiseste maksetehingute puhul ette näha ülemineku periood. Ettepanekuga ei takistata liikmesriikidel säilitamast või kehtestamast riiklike õigusaktidega madalamaid piirmäärasid või sarnase eesmärgiga või mõjuga meetmeid.

Vahendustasude piirmäärade kehtestamine tooks kasu jaemüüjatele, kellelt kanduks see kasu klientidele üle tõenäolisemalt kui pankade puhul, pidades silmas praegust madalat konkurentsi ja teenuste üleviimise taset pangandussektoris.

¹³ http://www.autoritedelaconurrence.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895

¹⁴ http://www.autoritedelaconurrence.fr/user/standard.php?id_rub=418&id_article=1895

Samal ajal tarbijad juba maksavad vahendustasusid kaudselt jaehindade raames ning sularaha või deebetkaarte kasutavad tarbijad subsideerivad teiste tarbijate kulukamate kaartide kasutamist. Võib väita, et vahendustasu vähenemine võib ergutada pankasid suurendama muid kaardi valdajalt nõutavaid teenustasusid. Siiski puuduvad tõendid sellise seose kohta. Kaarditasude suuruse näib peamiselt määravat konkurentsi tase jaepanganduse valdkonnas.

Kuigi käesoleva ettepanekuga soodustatakse turu integreerimist, turule sisenemist ning tarbijate ja jaemüüjate heaolu, ei ole negatiivne mõju turgu valitsevatele makseteenuse pakkujatele ja pankadele kaugeltki kindel. Vahendustasude piiramine kõnealusele tasandile peaks soodustama kaartide vastuvõtmist kaubandusettevõtjate poolt ja seega kehtuma tarbijaid kasutama rohkem kaarte. Kaarditehingute mahu suurenemine (tänu vastuvõtmise suurenemisele) ja sularaha käitlemise kulude kokkuvõid võivad vähemalt osaliselt kompenseerida pankadele vahendustasu piiramisest tuleneva võimaliku kahju. Muu kulude kokkuvõid võib tuleneda sellest, et pangautomaatidest võetakse vähem välja sularaha.

Kavandatud piirmäärad 0,2 % ja 0,3 % põhinevad nn kaubandusettevõtja ükskõiksuse testil, millega tehakse kindlaks tasu määr, mida kaubandusettevõtja on nõus maksma, kui ta võrdleb kulusid, mis kaasnevad juhul, kui klient kasutab makskaarti, mittekardipõhise (sularaha) makse kuludega. Testi raames tehtud arvutused põhinesid nelja riikliku keskpanga kogutud andmetel. Kõnealuseid arvutusi on aktsepteerinud Visa, MasterCard ja Prantsusmaa riigisisene kaardisüsteem *Groupement Cartes Bancaires*. Seepärast on ettepanek proportsionaalne eespool märgitud eesmärkidega. Kõiki kavandatud eeskirju on hinnatud proportsionaalsuse põhimõtte seisukohast, et tagada asjakohane ja proportsionaalne reguleerimine.

Õigusakti valik

Kavandatud õigusakt(id): määrus.

Muud meetmed ei oleks asjakohased järgmistel põhjustel:

Vahendustasude tase ja piiravad äritegevuse eeskirjad nõuavad standardimist tehnilisel tasandil ja maksimaalset ühtlustamist. Selleks sobib paremini määrus kui direktiiv. Tulenevalt maksesektori võrgupõhisest olemusest saab täit kasu alles pärast seda, kui on üleeuroopalistele makseviisidele üle mindud kõigis ELi liikmesriikides. Direktiiviga, mis võimaldab liikmesriikidel sätteid erinevalt rakendada, kaasneb on oht, et praegune makseturu killustatus võib püsima jääda. Lisaks pikendaks see üleminekuperioodi, kuna liikmesriikidel oleks sätete ülevõtmiseks riiklikusse õigusesse vaja lisa-aega. Seepärast soovitatakse kasutada õigusliku vahendina määrust, et reguleerida vahendustasusid ja piiravaid äritegevuse eeskirju kaardimaksete turul ning mobiili- ja internetipõhisel kaarditurul.

Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tunnustatud põhimõtteid, eelkõige ettevõtlusvabadust ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele ning seda rakendatakse kooskõlas kõnealuste õiguste ja põhimõtetega,

4. MÕJU EELARVELE

Käesolev ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5. TÄIENDAV TEAVE

Ülevaatamis-/läbivaatamis-/aegumisklausel

Ettepanek sisaldab ülevaatamisklauslit.

Euroopa Majanduspiirkond

Kavandatavas õigusaktis käsitletakse Euroopa Majanduspiirkonnaga seotud küsimust, mistõttu tuleks seda kohaldada ka Euroopa Majanduspiirkonnas.

Ettepaneku üksikasjalik selgitus

Järgnevas lühikokkuvõttes esitatakse käesoleva määruse olulisemad punktid, et lihtsustada otsuste tegemist.

Artiklis 1 (reguleerimisese ja reguleerimisala) on sätestatud, et käesoleva määrusega on ette nähtud eeskirjad, mis käsitlevad vahendustasusid seoses liidusiseste maksekaarditehingute ja kaardipõhiste maksetehingutega, mille puhul maksetehingus osalev makse saaja ja tema makseteenuse pakkuja asuvad ELis, ning kõnealuste maksetega seotud äritegevuse eeskirjad.

Artiklis 2 (mõisted) esitatud mõisteid on võimalikult palju kohandatud direktiivis 2007/64/EÜ kasutatud mõistetega. Võttes arvesse, et määruse reguleerimisala on võrreldes makseteenuste direktiivi reguleerimisalaga oluliselt väiksem, on mõningaid mõisteid käesoleva ettepaneku tarbeks kohandatud.

Artikliga 3 (vahendustasu piirmäär piiriüleste erakliendi deebet- ja krediitkaarditehingute puhul) on kehtestatud makseteenuse pakkujate kohaldatavate vahendustasude piirmäär 0,2 % ja 0,3 % erakliendi piiriüleste deebet- ja krediitkaarditehingute eest, mis jõustub kaks kuud pärast määruse avaldamist.

Artikliga 4 (vahendustasu piirmäär erakliendi kõigi deebet- ja krediitkaarditehingute puhul) on kehtestatud makseteenuse pakkujate kohaldatavate vahendustasude piirmäär 0,2 % ja 0,3 % tehingu väärtusest erakliendi kõigi deebet- ja krediitkaarditehingute puhul, mis jõustub kaks aastat pärast määruse avaldamist.

Artikliga 5 (kõrvalehoidmise keeld) on ette nähtud, et artiklites 3 ja 4 osutatud piirmäärade rakendamiseks võetakse makstud ja saadud vahendustasude arvutamisel arvesse väljaandja ja süsteemi vahel makstud ja saadud tasude netosummat, et hinnata võimalikku kõrvalehoidmist.

Artiklis 6 (litsentsimine) on sätestatud, et süsteemide poolt väljaandmiseks või vastuvõtmiseks antud litsentsides on keelatud mis tahes territoriaalsed piirangud ja et litsentsid peavad hõlmama kogu liidu territooriumi.

Artiklis 7 (maksekaardisüsteemi ja töötlevate üksuste eraldamine) on sätestatud, et süsteemid ja tehinguid töötlevad üksused peavad olema organisatsiooniliselt eraldatud, samuti on keelatud töötlemiseeskirjades territoriaalset diskrimineerimist võimaldavad sätted ning ette nähtud, et töötlevate üksuste süsteemid peavad olema tehniliselt koostalitlusvõimelised.

Artiklis 8 (kaubamärgi ühiskasutus ja rakenduse valik) on sätestatud, et makseviisi väljaandja otsustab, kas makserakendus sobib samale kaardile või makseviisile. Kasutatava makserakenduse valik jääb tarbija teha ning väljaandja ei saa seda eelnevalt ette näha makseviisi või müügikohas olevate makseesadmete automaatsete mehhanismidega.

Artiklis 9 (eraldamine) on täpsustatud, et vastuvõtavad pangad pakuvad makse saajatele ja nõuavad nendelt üksikult kindlaks määratud tasu maksekaartide eri liikide ja kaubamärkide puhul, mitte ei kehtesta ühtainust hinda, ning esitavad asjakohast teavet eri liikide ja kaubamärkide puhul kohaldatavate tasude suuruse kohta.

Artiklis 10 on (kõigi maksekaartide tunnustamise reegel) täpsustatud, et maksesüsteemid ja makseteenuse pakkujad ei saa nõuda, et jaemüüja peab vastu võtma teatavat kaardi liiki või kaubamärki, kui ta võtab vastu muud kaardi liiki või kaubamärki, välja arvatud juhul, kui kõnealuste kaardi kaubamärkide või liikide suhtes kohaldatakse sama reguleeritud vahendustasu. Näiteks erakliendi deebetkaarte vastuvõtvaid kaubandusettevõtjaid ei tohi

sundida võtma vastu erakliendi krediitkaarte, kuid võib nõuda, et nad võtaksid vastu muid erakliendi deebetkaarte.

Artikliga 11 (suunamiseeskirjad) on täpsustatud, et maksesüsteemid ja makseteenuse pakkujate süsteemid ei tohi keelata jaemüüjatel suunamast tarbijaid jaemüüjate eelistatavate teatavate makseviiside kasutamisele. See ei piira allahindlusi ja lisatasusid käsitlevate selliste eeskirjade kohaldamist, mis on ette nähtud makseteenuste direktiiviga ja tarbijaõiguste direktiivi artikliga 19. Maksesüsteemid ja makseteenuse pakkujad ei tohi keelata jaemüüjatel teavitamast tarbijaid vahendustasudest ja kaubandusettevõtja teenustasudest.

Artikliga 12 (üksiku maksetehingu kohta makse saajale esitatav teave) on ette nähtud teave, mida makseteenuse pakkuja peab esitama kaubandusettevõtjale pärast üksiku maksetehingu tegemist, ning võimalus esitada sellist teavet korrapäraselt.

Artikliga 13 (pädevad asutused) on kindlaks määratud kord, mille kohaselt määratakse käesoleva määruse kohaldamise eest vastutavad riiklikud asutused.

Artikliga 14 (karistused) on ette nähtud, et liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva määruse sätete rikkumiste eest, ning teavitavad sellest komisjoni.

Artikliga 15 (kohtuväline kaebuste lahendamise ja kahju hüvitamise kord) on ette nähtud, et liikmesriigid kehtestavad konkreetsed nõuded makse saajate ja makseteenuse pakkujate vaheliste vaidluste lahendamiseks.

Artikli 16 (läbivaatamisklausel) kohaselt vaadatakse käesolev määrus läbi neli aastat pärast selle jõustumist, keskendudes eelkõige vahendustasude tasemele. Kõnealuse artikliga on ette nähtud mehhanismid, mille kohaselt hinnatakse määruse sätete kohaldamist ja vajaduse korral esitatakse ettepanekuid nende muutmise kohta.

Artikliga 17 (jõustumine) on kindlaks määratud käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS**kaardipõhiste maksetehingute vahendustasude kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
 võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 114 lõiget 1,
 võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
 olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,
 võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹⁵,
 võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust¹⁶,
 toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
 ning arvestades järgmist:

- (1) Siseturu killustumine kahjustab konkurentsivõimet, majanduskasvu ja töökohtade loomist liidus. Siseturu nõuetekohase toimimise tagamiseks tuleb kõrvaldada otsesed ja kaudsed tõkked, mis takistavad siseturu nõuetekohast toimimist, ning arendada välja elektrooniliste maksete integreeritud turg, kus ei tehta vahet riigisiseste ja piiriüleste maksete vahel.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/64/EÜ¹⁷ on ette nähtud õiguslik alus kogu liitu hõlmava makseteenuste siseturu loomiseks ning see on oluliselt lihtsustanud makseteenuse pakkujate tegevust, kehtestades ühtsed makseteenuste osutamise eeskirjad.
- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 924/2009¹⁸ on kehtestatud põhimõtte, et tasud, mida kasutajad maksavad eurodes tehtavate piiriüleste maksete eest, on samad kui vastavate riigisiseste maksete puhul, sealhulgas käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvad kaardimaksed.

¹⁵ ELT C, , lk.

¹⁶ ELT C, , lk.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2007/64/EÜ, 13. november 2007, makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta, ELT L 319, 5.12.2007, lk 1.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 924/2009, 16. september 2009, piiriüleste maksete kohta ühenduses ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2560/2001, ELT L 266, 9.10.2009, lk 11.

- (4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 260/2012¹⁹ on kehtestatud eeskirjad siseturul eurodes tehtavatele krediid- ja otsekorraldustele, kuid selle reguleerimisalast on välja jäetud kaardipõhised maksed.
- (5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2011/83/EL²⁰ on ühtlustatud teatavad eeskirjad tarbijate ja kaubandusettevõtjate vahel sõlmitavate lepingute kohta, sealhulgas eeskirjad makseviisi kasutamise tasude kohta, mille alusel ei luba liikmesriigid kaubandusettevõtjatel nõuda tarbijatelt teatava makseviisi kasutamise eest tasu, mis ületab kulusid, mida kaubandusettevõtja kannab sellise vahendi kasutamise eest.
- (6) Turvalised, tõhusad, konkurentsivõimelised ja innovaatilised elektroonilised maksed on väga olulised, et tarbijad, jaemüüjad ning ettevõtjad saaksid täielikult kasutada ühtse turu hüvesid, pidades silmas, et kuna maailm liigub e-kaubanduse suunas, kasvab nende maksete tähtsus veelgi.
- (7) Mitmes liikmesriigis²¹ on ette valmistamisel õigusaktid, millega reguleeritakse vahendustasusid ja millega käsitletakse mitmeid küsimusi, sealhulgas vahendustasude piirmäärad eri tasanditel, kaubandusettevõtjate makstavad tasud, kõigi maksekaartide tunnustamise reeglid või suunamismeetmed. Kehtivad haldusotsused mõnes liikmesriigis erinevad märkimisväärselt. Pidades silmas vahendustasude kahjulikku mõju jaemüüjatele ja tarbijatele, on oodata, et riiklikul tasandil võetakse täiendavaid õiguslikke meetmeid kõnealuste tasude taseme ja erinevuse vähendamiseks. Sellised siseriiklikud meetmed takistaksid märkimisväärselt siseturu väljaarendamist kaardi- ja internetimaksete ning kaardipõhiste mobiilmaksete valdkonnas ning seega piiraksid teenuste osutamise vabadust.
- (8) Maksekaardid on jaekaubanduses kõige sagedamini kasutatav elektrooniline makseviis. Liidu maksekaardituru integreerimine ei ole veel kaugeltki mitte lõpule viidud, kuna paljusid makselahendusi ei saa arenada väljapoole oma riigi piire ning üleeuroopalistel makseteenuse pakkujalatel on tõkkeid turule sisenemisel. Turu puuduliku integreerimise tulemuseks on kõrgemad hinnad ja väiksem makseteenuste valik tarbijate ja jaemüüjate jaoks, samuti piiratumad võimalused siseturu eeliste kasutamiseks. Seetõttu on vaja kõrvaldada tõkked, mis takistavad maksekaardituru tõhusat toimimist, sealhulgas kaarditehingutel põhinevate mobiili- ja internetimaksete turu toimimist, ning jätkuvalt takistavad täielikult integreeritud turu väljaarendamist.
- (9) Siseturu tõhusa toimimise tagamiseks tuleks edendada ja hõlbustada elektrooniliste maksete kasutamist jaemüüjate ja tarbijate hüvanguks. Maksekaarte ja muid elektroonilisi makseid saab kasutada eri viisil, sealhulgas internetis maksmiseks, et kasutada ära siseturu ja e-kaubanduse eeliseid, samas kui jaemüüjatele tagavad elektroonilised maksed küllaltki turvalised maksed. Seepärast võib kaardi- ja kaardipõhiste maksete kasutamine sularahamaksete asemel olla kasulik jaemüüjatele ja tarbijatele, kui maksesüsteemide kasutamise tasud on majanduslikult tasuval tasandil, kusjuures lisaks võib see edendada innovatsiooni ja uute ettevõtjate sisenemist turule.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 260/2012, 14. märts 2012, millega kehtestatakse eurodes tehtavatele krediid- ja otsekorraldustele tehnilised ja ärilised nõuded ning muudetakse määrust (EÜ) nr 924/2009, ELT L 94, 30.3.2012, lk 22.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/83/EL, 25. oktoober 2011, tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ, ELT L 304, 22.11.2011, lk 64.

²¹ Itaalia, Ungari, Poola ja Ühendkuningriik.

- (10) Üks kaardi- ja kaardipõhiste maksete siseturu toimimist takistav põhitegur on laialdane vahendustasude kohaldamine, mida enamikus liikmesriikidest ei reguleerita ühegi õigusaktiga. Vahendustasud on pankadevahelised tasud, mida tavaliselt kohaldatakse teatavasse maksekaardisüsteemi kuuluvate maksekaarte vastu võtvate makseteenuse pakkujate ja maksekaarte välja andnud makseteenuse pakkujate vahel. Vahendustasu on peamine osa tasust, mida vastuvõttev makseteenuse pakkuja nõuab kaubandusettevõtjalt iga kaarditehingu eest. Kaubandusettevõtjad omakorda võtavad neid maksekaardikulusid arvesse kaupade ja teenuste üldistes hindades. Maksekaardisüsteemide vahelise konkurentsi tegelik peamine eesmärk on veenda võimalikult paljusid väljaandvaid makseteenuse pakkujaid (nt pangad) andma välja kaarte, mis tavaliselt toob turul kaasa *kõrgemad*, mitte *madalamad* vahendustasud, erinevalt tavalisest konkurentsi hinnapõhisest distsiplineerivast mõjust turumajanduses. Vahendustasu reguleerimine parandaks siseturu toimimist.
- (11) Praegu olemasolevate vahendustasude suur mitmekesisus ja nende tase takistab selliste uute üleeuroopaliste ettevõtjate sisenemist turule, kelle ärimudel põhineb madalamatel vahendustasudel, mis piirab võimalikku mastaabi- ja mitmekülgussäästu ning vähendab tasuvust. See mõjutab negatiivselt jaemüüjaid ja tarbijaid ning takistab innovatsiooni. Kuna üleeuroopalistel turuosalistel tuleks maksta väljaandvatele pankadele vähemalt kõrgeimat vahendustasu, mida kohaldatakse turul, kuhu nad soovivad siseneda, soodustab see ka turu jätkuvat killustatust. Ka olemasolevad riiklikud süsteemid, kus kohaldatakse madalamaid tasusid või ei kohaldata neid üldse, võivad olla sunnitud turult lahkuma, tulenevalt pankade survest saada suuremat vahendustasu tulu. Selle tulemusena on tarbijad ja kaubandusettevõtjad silmitsi makseteenuste piiratud valikuga, kõrgemate hindadega ja madalama kvaliteediga, samas kui nende võimalused üleeuroopaliste makselahenduste kasutamiseks on piiratud. Lisaks ei saa jaemüüjad üle tasu erinevustest teiste liikmesriikide pankade pakutavate kaardi vastuvõtmise teenuste kasutamise teel. Maksesüsteemide erieeskirjadega on ette nähtud „müügikoha” (jaemüüja liikmesriik) vahendustasu kohaldamine iga maksetehingu puhul. See takistab vastuvõtvatel pankadel edukalt pakkumast oma teenuseid piiriülevalt. Samuti takistab see jaemüüjatel maksekulude vähendamist, millest saaksid kasu tarbijad.
- (12) Kehtivate õigusaktide kohaldamine komisjoni ja riiklike konkurentsiasutuste poolt ei ole aidanud seda olukorda parandada.
- (13) Selleks et vältida siseturu killustumist ja olulisi konkurentsimoontonutusi erinevate õigusaktide ja haldusotsuste kaudu, tuleb kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 114 võtta meetmeid, mis aitaksid lahendada kõrgete ja erinevate vahendustasudega seotud probleemi, võimaldaksid makseteenuse pakkujatel osutada oma teenuseid piiriülevalt ning tarbijatel ja jaemüüjatel kasutada piiriüleseid teenuseid.
- (14) Käesoleva määruse kohaldamine ei piira liidu ja liikmesriikide konkurentsieeskirjade kohaldamist. See ei tohiks takistada liikmesriikidel säilitamast või kehtestamast riiklike õigusaktidega madalamaid piirmäärasid või sarnase eesmärgiga või mõjuga meetmeid.
- (15) Käesolevas määruses järgitakse järk-järgulist lähenemisviisi. Esimese sammuna tuleb võtta meetmeid, et hõlbustada maksekaarditehingute piiriülest väljaandmist ja vastuvõtmist. Võimaldades kaubandusettevõtjatel valida vastuvõtjat väljaspool asukohaliikmesriiki (piiriülene vastuvõtmine) ja kehtestades piiriülevalt vastuvõetavate tehingute puhul piiriülese vahendustasu maksimumtaseme, peaks see aitama tagada vajaliku õigusliku selguse. Lisaks peaksid litsentsid makseviiside väljaandmiseks või

vastuvõtmiseks kehtima ilma geograafiliste piiranguteta kogu liidus. Kõnealused meetmed aitaksid kaasa kaardi-, interneti- ja mobiilimaksete siseturu sujuvale toimimisele, millest saavad kasu tarbijad ja jaemüüjad.

- (16) Tulenevalt konkurentsimenetluste raames vastu võetud ühepoolsetest meetmetest ja kohustustest, järgitakse paljude liidus tehtavate piiriüleste kaardimaksetehingute puhul juba vahendustasude piirmäärasid, mida kohaldatakse käesoleva määruse esimeses etapis. Seepärast peaksid kõnealuste tehingutega seotud sätted jõustuma kiiresti, luues jaemüüjatele võimalused odavamate vastuvõtuteenuste otsimiseks piiriülesest ning tagades riigisisestele pangandusringkondadele või -süsteemidele stiimulid vastuvõtutasude alandamiseks.
- (17) Riigisiseste tehingute puhul tuleb ette näha üleminekuperiood, et anda makseteenuse pakkujatele ja süsteemidele aega uute nõuetega kohanemiseks. Kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist ning kaardipõhiste maksete siseturu väljaarendamiseks tuleks erakliendi kaarditehingute puhul kohaldatavaid vahendustasude piirmäärasid laiendada, nii et need hõlmaksid kõiki piiriüleseid ja riigisiseseid makseid.
- (18) Selleks et hõlbustada piiriülest vastuvõtmist tuleks kõigi (*piiriülesed ja riigisisesed*) erakliendi deebetkaarditehingute ja *kaardipõhiste* maksetehingute puhul kohaldada vahendustasu piirmäära 0,20 % ning kõigi (*piiriülesed ja riigisisesed*) erakliendi krediitkaarditehingute ja nendel põhinevate *kaardipõhiste* maksetehingute puhul kohaldada vahendustasu piirmäära 0,30 %.
- (19) Need piirmäärad põhinevad majandusala uurimuse käigus välja töötatud nn kaubandusettevõtja ükskõiksuse testil, millega tehakse kindlaks tasu määr, mida kaubandusettevõtja on nõus maksma, kui ta võrdleb kulusid, mis kaasnevad juhul, kui klient kasutab maksekaarti, mittekaardipõhise (sularaha) makse kuludega (võttes arvesse vastuvõtvale pangale makstavat teenustasu, st kaubandusettevõtja teenustasu, mida makstakse lisaks vahendustasule). Seega soodustab see tõhusate makseviiside kasutamist, edendades neid kaarte, mis võimaldavad saada tehingust suuremat kasu, ning samas hoides ära ebaproportsionaalseid kaubandusettevõtja makstavaid tasusid, millega võivad teistele tarbijatele kaasnedavad varjatud kulud. Ülemäärased kaubandusettevõtja makstavad tasud võivad tuleneda ka ühistest vahendustasulepingutest, kuna kaubandusettevõtjad ei soovi äritegevuse vähenemise kartuses loobuda kulukatest makseviisidest. Kogemused on näidanud, et need tasemed on proportsionaalsed, kuna need ei sea ohtu rahvusvaheliste maksekaardisüsteemide ja makseteenuse pakkujate toimimist. Samuti toovad need kasu jaemüüjatele ja tarbijatele ning tagavad õiguskindluse.
- (20) Käesolev määrus peaks hõlmama kõiki tehinguid, mille puhul maksja makseteenuse pakkuja ja makse saaja teenuse pakkuja asuvad liidus.
- (21) Kooskõlas digitaalarengu tegevuskavas sätestatud tehnoloogia neutraalsuse põhimõttega tuleks käesolevat määrust kohaldada kaardipõhiste maksetehingute suhtes sõltumata keskkonnast, kus tehing toimub, sealhulgas selliste jaemakseviiside ja -teenuste abil tehtavad tehingud, mis võivad olla võrguvälised (off-line), internetipõhised või mobiilipõhised.
- (22) Kaardimaksetehinguid tehakse üldjuhul kahe peamise ärimudeli põhjal, nn kolme osapoolega maksekaardisüsteemid (kaardi valdaja, vastuvõttev ja väljaandev süsteem ning kaubandusettevõtja) ja nelja osapoolega maksekaardisüsteemid (kaardi valdaja, vastuvõttev pank, väljaandev pank ja kaubandusettevõtja). Paljud nelja osapoolega maksekaardisüsteemid kohaldavad konkreetset vahendustasu, enamasti mitmepoolset.

Kolme osapoolega maksekaardisüsteemides on vahendustasu (tasu, mida vastuvõtavad pangad maksavad kaartide väljaandmise ja kasutamise stimuleerimiseks) kaudne. Kaudse vahendustasu arvessevõtmiseks ja võrdsete tingimuste tagamiseks tuleks kolme osapoolega maksekaardisüsteeme, mis kasutavad makseteenuse pakkujaid väljaandjatena või vastuvõtjatena, käsitada nelja osapoolega maksekaardisüsteemidena ning nad peaksid järgima samasid eeskirju, samas kui läbipaistvusnõudeid ja muid äritegevuseeskirjadega seotud meetmeid tuleks kohaldada kõigi pakkujate suhtes.

- (23) Oluline on tagada, et sätetest, mis käsitlevad makseteenuse pakkujate makstavaid või nende poolt nõutavaid vahendustasusid, ei hoita kõrvale väljaandvatele makseteenuse pakkujatele makstavate muude tasude abil. Selle vältimiseks tuleks käsitada vahendustasuna kõigi selliste tasude netosummat, mida väljaandev makseteenuse pakkuja on maksekaardisüsteemile maksnud ja mida ta on maksekaardisüsteemilt saanud. Selleks et kontrollida, kas toimub kõrvalehoidmine, tuleks vahendustasu arvutamisel võtta arvesse selliste maksete või soodustuste kogusummat, mida väljaandev makseteenuse pakkuja saab maksekaardisüsteemilt seoses reguleeritud tehingutega ja millest on maha arvatud tasud, mida väljaandev makseteenuse pakkuja on maksnud maksekaardisüsteemile. Kõnealused maksed, soodustused ja tasud võivad olla otsesed (st mahu- või tehingupõhised) või kaudsed (turustamissoodustused, boonused, allahindlused teatavate tehingumahtude puhul).
- (24) Tarbijad üldiselt ei ole teadlikud tasudest, mida kaubandusettevõtjad maksavad makseviisi kasutamise eest. Samal ajal võivad mitmed soodustused, mida väljaandvad makseteenuse pakkujad annavad (nt reisitšekid, boonused, allahindlused, makse tagasinõudmised, tasuta kindlustus jne), suunata tarbijaid selliste makseviiside kasutamise suunas, millega kaasnevad väljaandvatele makseteenuse pakkujatele suured tasud. Selle vältimiseks tuleks meetmeid, millega kehtestatakse vahendustasule piirangud, kohaldada ainult maksekaartide suhtes, mis on masstoodang ja mille vastuvõtmisest on kaubandusettevõtjatel üldiselt raske keelduda, kuna neid on palju välja antud ja neid kasutatakse laialdaselt (nt tarbija deebet- ja krediitkaardid). Selleks et edendada turu tõhusat toimimist sektori reguleerimata osades ja piirata äritegevuse ülekandumist sektori reguleeritud osast reguleerimata osasse, tuleb võtta mitmeid meetmeid, sealhulgas eraldada süsteem ja infrastruktuur, tagada maksja juhtimine makse saaja poolt ja võimaldada makse saajal valikuliselt aktsepteerida makseviise.
- (25) Süsteemi ja infrastruktuuri eraldamine peaks võimaldama kõigil töötajatel konkureerida süsteemi klientide pärast. Kuna töötlemiskulud on märkimisväärne osa kaardi vastuvõtmise kogukuludest, on oluline, et see väärtusahela osa on avatud tõhusale konkurentsile. Süsteemi ja infrastruktuuri eraldamise korral peaksid maksekaardisüsteemid ja töötlevad üksused olema sõltumatud nii õigusliku vormi, organisatsioonilise struktuuri kui ka otsuste tegemise seisukohast. Nad ei tohiks olla diskrimineerivad, näiteks pakkudes üksteisele sooduskohtlemist või piiratud levikuga teavet, mis ei ole kättesaadav konkurentidele vastavas turusegmendis, kehtestades ülemäärased teabenõuded konkurentidele vastavas turusegmendis, ristsubsideerides vastavaid tegevusi või kohaldades jagatud juhtimiskorda. Niisugused diskrimineerivad tavad aitavad kaasa turu killustumisele, pidurdavad uute osalejate turuletulekut ja uute üleeuroopaliste ettevõtjate teket ning seega takistavad kaardi-, interneti- ja mobiilmaksete siseturu väljakujundamist, mis on kahjulik jaemüüjatele, ettevõtjatele ja tarbijatele.
- (26) Maksekaardisüsteemide kohaldatavad süsteemieskirjad ja makseteenuse pakkujate tavad püüavad hoida jaemüüjaid ja tarbijaid tasude erinevustest teadmatuses ning vähendada turu läbipaistvust, näiteks ühendades tasusid või keelates

kaubandusettevõtjatel valida odavamad kaardi kaubamärki kaubamärgi ühiskasutusega kaartide puhul või suunata tarbijaid selliste odavamate kaartide kasutamisele. Isegi kui kaubandusettevõtjad on teadlikud erinevatest kuludest, ei võimalda süsteemieskirjad neil sageli tasusid vähendada.

- (27) Makseviisidega kaasnevad makse saajale erinevad kulud, kusjuures teatavad makseviisid on teistest kulukamad. Ainult juhul, kui makseviis on ette nähtud õigusaktiga teatavate makseliikide puhul või sellest ei saa keelduda, kuna see on seaduslik maksevahend, peaks makse saajal olema õigus suunata maksjat konkreetse makseviisi kasutamisele. Maksekaardisüsteemid ja makseteenuse pakkujad kehtestavad maksesaajatele selles osas mitmeid piiranguid, nt piirangud, mis käsitlevad makse saaja keeldumist teatavatest makseviisidest väikeste summade puhul, samuti maksjale konkreetse makseviisi puhul makse saaja makstavate tasude kohta teabe andmist või makse saaja müügikohas olevaid kassasid, kus võetakse vastu teatavaid makseviise. Kõnealused piirangud tuleks keelustada.
- (28) Vastavalt ettepaneku COM (2013) 547 artiklile 55 võib makse saaja suunata maksjat teatava makseviisi kasutamisele. Makse saaja ei tohiks siiski nõuda tasu selliste makseviiside kasutamise eest, mille vahendustasu on reguleeritud käesoleva määruse reguleerimisalas, kuna sellistel juhtudel on lisatasu eelised piiratud ning turg muutub keerulisemaks.
- (29) Kõigi maksekaartide tunnustamise reegel on kahekordne kohustus, mille on kehtestatud makseteenuse pakkujad ja maksekaardisüsteemid makse saajatele ja mille kohaselt peavad makse saajad ühelt poolt vastu võtma kõiki sama kaubamärgi maksekaarte („kõigi *toodete* tunnustamise” element), olenemata kõnealuste maksekaartide erinevatest kuludest, ning teiselt poolt olenemata konkreetsest maksekaardi välja andnud pangast („kõigi *väljaandjate* tunnustamise” element”). See on tarbija huvides, et sama liiki kaartide puhul ei saa makse saaja diskrimineerida väljaandjate või kaardi valdajate vahel ning maksekaardisüsteemid ja makseteenuse pakkujad saavad selliseid kohustusi nende suhtes kehtestada. Kuigi kõigi maksekaartide tunnustamise reegli „kõigi *väljaandjate* tunnustamise” element on maksekaardisüsteemis põhjendatud, kuna see takistab makse saajatel diskrimineerimast konkreetseid pankasid, kes on välja andnud kaarte, on „kõigi *toodete* tunnustamise” elemendi puhul peamiselt tegemist sidumisega, mille puhul seotakse madala tasuga kaartide vastuvõtmine kõrge tasuga kaartide vastuvõtmisega. Kõigi maksekaartide tunnustamise reegli „kõigi *toodete* tunnustamise” elemendi kõrvaldamine võimaldaks kaubandusettevõtjatel piirata pakutavate maksekaartide valikut ainult madala(ma) kuluga maksekaartidega, mis võib kaubandusettevõtja väiksemate kulude kaudu olla kasulik ka tarbijatele. Kaubandusettevõtjad, kes võtavad vastu deebetkaarte, ei oleks sel juhul kohustatud vastu võtma ka krediitkaartide, ning kaubandusettevõtjad, kes võtavad vastu krediitkaarte, ei oleks kohustatud vastu võtma ärikliendi kaarte. Selleks et kaitsta tarbijat ning tema suutlikkust kasutada maksekaarte võimalikult sageli, peaksid kaubandusettevõtjad olema kohustatud vastu võtma kõiki maksekaarte, mille suhtes kohaldatakse sama reguleeritud vahendustasu. Selline piirang tagaks ka konkurentsitihedama keskkonna maksekaartide puhul, mille vahendustasu ei ole reguleeritud käesoleva määrusega, kuna kaubandusettevõtjad saaksid tugevama läbirääkimispositsiooni tingimuste üle, mille kohaselt nad selliseid kaarte vastu võtavad.
- (30) Kõigi maksekaartide tunnustamise reegli piirangute tõhusaks toimimiseks on hädavajalik teatav teave. Esiteks peaksid makse saajal olema vahendid eri liiki maksekaartide kindlakstegemiseks. Seepärast peaks olema võimalik maksekaardi eri

liike teha kindlaks nähtavalt ja seadme abil elektrooniliselt. Teiseks tuleks ka maksjat teavitada sellest, kas tema makseviisi/makseviise konkreetses müügikohas aktsepteeritakse. On vaja, et makse saaja teavitab maksjat teatava kaubamärgi kasutamise piirangutest samal ajal ja samadel tingimustel, kui ta annab teavet selle kohta, et teatavat kaubamärki aktsepteeritakse.

- (31) Selleks et tagada kahju hüvitamine juhul, kui käesolevat määrust on ebaõigesti kohaldatud või kui makseteenuse kasutajate ja makseteenuse pakkujate vahel tekivad vaidlused, peaksid liikmesriigid kehtestama asjakohased ja tõhusad kohtuvälised kaebuste lahendamise ja kahju hüvitamise menetlused. Liikmesriigid peaksid kehtestama sätted käesoleva määruse rikkumise eest kohaldatavate karistuste kohta ning tagama, et need karistused oleksid tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning et neid kohaldatakse.
- (32) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt kehtestada ühtsed nõuded maksekaarditehingutele ning interneti- ja mobiilitehingutele, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning meetme ulatuse ja toime tõttu on neid parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kooskõlas kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nende eesmärkide saavutamiseks.
- (33) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tunnustatud põhimõtteid, eelkõige õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, ettevõtlusvabadust ja tarbijakaitset ning seda rakendatakse kooskõlas kõnealuste õiguste ja põhimõtetega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1 *Reguleerimisala*

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse ühtsed tehnilised ja ärilised nõuded selliste liidus tehtavate maksekaarditehingute jaoks, mille puhul nii maksja makseteenuse pakkuja kui ka makse saaja makseteenuse pakkuja asuvad liidus.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata makseviiside suhtes, mida saab kasutada ainult piiratud võrgus, mis on loodud konkreetsete vajaduste rahuldamiseks makseviisidega, mida saab kasutada ainult piiratud viisil, kuna nendega on konkreetse makseviisi valdajal võimalik omandada kaupu või teenuseid ainult väljaandja ruumides või väljaandjaga sõlmitud otsese kaubandusleppe alusel teenusepakkujate piiratud võrgus või piiratud valiku kaupade või teenuste omandamiseks.
3. II peatükki ei kohaldata järgmiste tehingute suhtes:
 - (a) ärikliendi kaartidega tehtavad tehingud;
 - (b) sularaha väljavõtmine pangaautomaatidest ning
 - (c) kolme osapoolega maksekaardisüsteemide väljaantud kaartidega tehtavad tehingud.

4. Artiklit 7 ei kohaldata kolme osapoolega maksekaardisüsteemide suhtes.

Artikkel 2
Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (1) „vastuvõtja” — makseteenuse pakkuja, kellel on makse saajaga otse või kaudselt leping makse saaja maksetehingute töötlemiseks;
- (2) „väljaandja” — makseteenuse pakkuja, kellel on maksjaga otse või kaudselt leping maksja maksetehingute algatamiseks, töötlemiseks ja arveldamiseks;
- (3) „tarbija” – füüsiline isik, kes tegutseb käesoleva määrusega hõlmatud makseteenuse lepingutes eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, äri- või kutsetegevusega;
- (4) „deebetkaarditehing” — kaardimaksetehing, sealhulgas ka ettemaksekaardiga tehtav kaardimaksetehing, mis on seotud arveldus- või hoiukontoga, kus tehing debiteeritakse kuni 48 tundi pärast tehingu lubamist või algatamist;
- (5) „krediitkaarditehing” — kaardimaksetehing, mille puhul tehing arveldatakse rohkem kui 48 tundi pärast tehingu lubamist või algatamist;
- (6) „ärikliendi kaart” — ettevõtjatele või avaliku sektori üksustele väljastatud mis tahes maksekaart, mille kasutusala on piiratud töötajate või avalike teenistujate tegevuskulude tasumisega, või äritegevusega tegelevatele füüsilisest isikust ettevõtjatele väljastatud mis tahes kaart, mille kasutusala on piiratud kõnealuste füüsilisest isikust ettevõtjate või nende töötajate tegevuskulude tasumisega;
- (7) „kaardipõhine maksetehing” — teenus, mida kasutatakse maksetehingu tegemiseks mis tahes kaardi, telekommunikatsiooni-, digitaal- või IT-seadme või tarkvara abil, kui selle tulemuseks on maksekaarditehing. Kaardipõhised maksetehingud ei hõlma tehinguid, mis põhinevad muud liiki makseteenustel;
- (8) „piiriülene maksetehing” — kaardimaksetehing või kaardipõhine maksetehing, mille on algatanud maksja või makse saaja ning mille puhul maksja makseteenuse pakkuja ja makse saaja makseteenuse pakkuja asuvad eri liikmesriikides või mille puhul maksekaardi on välja andnud väljaandev makseteenuse pakkuja, kes asub teises liikmesriigis kui müügikoha liikmesriik;
- (9) „vahendustasu” – iga tehingu eest otse või kaudselt (st kolmanda isiku kaudu) makstud tasu maksekaardi tehingus või maksekaardipõhises tehingus osaleva maksja makseteenuse pakkuja ja makse saaja makseteenuse pakkuja vahel;
- (10) „kaubandusettevõtja teenustasu” — tasu, mida makse saaja maksab vastuvõtjale iga tehingu eest ja mis koosneb vahendustasust, maksesüsteemi- ja töötlemistasust ning vastuvõtja marginaalist;
- (11) „makse saaja” – füüsiline või juriidiline isik, kes peaks olema maksetehinguga ülekantava raha saaja;
- (12) „maksja” – füüsiline või juriidiline isik, kellel on maksekonto ja kes on lubanud teha maksekäsundi sellelt maksekontolt või, kui maksja maksekontot ei ole, füüsiline või juriidiline isik, kes teeb maksekäsundi;
- (13) „maksekaardisüsteem” – kogu liidus ja liikmesriikide siseselt maksetehingute tegemiseks kasutatavad ühtsed eeskirjad, tavad, standardid ja/või rakendussuunised,

mis on eraldatud mis tahes infrastruktuurist või maksesüsteemist, mis toetab selle toimimist;

- (14) „nelja osapoolega maksekaardisüsteem” — maksekaardisüsteem, mille puhul tehakse maksed kaardi valdaja maksekontolt makse saaja maksekontole süsteemi, maksekaardi välja andnud makseteenuse pakkuja (kaardi valdaja poolel) ja vastuvõtva makseteenuse pakkuja (makse saaja poolel) vahendusel, samuti samal struktuuril põhinevad kaardipõhised tehingud;
- (15) „kolme osapoolega maksekaardisüsteem” — maksekaardisüsteem, mille puhul tehakse maksed kaardi valdaja nimel süsteemis hoitavalt maksekontolt makse saaja nimel süsteemis hoitavale maksekontole, samuti samal struktuuril põhinevad kaardipõhised tehingud. Kui kolme osapoolega maksekaardisüsteem annab teistele makseteenuse pakkujatele loa maksekaartide väljaandmiseks ja/või vastuvõtmiseks, käsitatakse seda süsteemi nelja osapoolega maksekaardisüsteemina;
- (16) „makseviis” – makseteenuse kasutaja ja makseteenuse pakkuja vahel kokku lepitud isikustatud seade (seadmed) ja/või toimingute kogum, mida makseteenuse kasutaja kasutab või mida tema nimel kasutatakse maksekäsuandi algatamiseks;
- (17) „kaardipõhine makseviis” — mis tahes makseviis, sealhulgas kaart, mobiiltelefon, arvuti või mis tahes muu tehniline seade, mida maksja kasutab sellise maksekäsuandi algatamiseks, mis ei ole krediidikorraldus või otsekorraldus nagu on määratletud määruse (EL) nr 260/2012 artiklis 2;
- (18) „makserakendus” — arvutitarkvara või samaväärne rakendus, mis on laaditud seadmesse ning mis võimaldab algatada kaardipõhiseid maksetehinguid ja võimaldab maksjal anda maksekäsuandeid;
- (19) „maksekäsund” – makseteenuse pakkujale maksja antud juhised maksetehingu tegemiseks;
- (20) „maksekaarditehing” — maksekaardiga või maksekaarditehingu infrastruktuuri kaudu tehtav maksetehing, mis põhineb maksekaardi tehingu äritegevuse eeskirjadel;
- (21) „makseteenuse pakkuja” — füüsilised või juriidilised isikud, kellele on antud luba osutada makseteenuseid, mis on loetletud direktiivi 2007/64/EÜ lisas. Makseteenuse pakkuja võib olla väljaandja või vastuvõtja või mõlemad;
- (22) „makseteenuse kasutaja” – füüsiline või juriidiline isik, kes kasutab makseteenust maksja või makse saaja või mõlemana;
- (23) „maksetehing” – maksja või tema nimel või makse saaja algatatud rahaülekandetoiming, mis ei olene makse aluseks olevatest mis tahes kohustustest maksja ja makse saaja vahel;
- (24) „töötlemine” — maksetehingute töötlemise teenuste osutamine, mille puhul tehakse toiminguid, mida on vaja vastuvõtja ja väljaandja vahelise maksejuhise käsitlemiseks;
- (25) „töötlev üksus” — mis tahes füüsiline või juriidiline isik, kes osutab maksetehingute töötlemise teenuseid.

II peatükk

VAHENDUSTASUD

Artikkel 3

Vahendustasu erakliendi piiriüleste deebet- või krediitkaarditehingute puhul

1. Kahe kuu möödumisel käesoleva määruse jõustumisest ei paku ega nõua makseteenuse pakkujad piiriüleste deebetkaarditehingute puhul vahendustasu tehingu kohta või muud kokkulepitavat tasu, millel on sarnane eesmärk või mõju, üle 0,2 % tehingu väärtusest.
2. Kahe kuu möödumisel käesoleva määruse jõustumisest ei paku ega nõua makseteenuse pakkujad piiriüleste krediitkaarditehingute puhul vahendustasu tehingu kohta või muud kokkulepitavat tasu, millel on sarnane eesmärk või mõju, üle 0,3 % tehingu väärtusest.

Artikkel 4

Vahendustasu erakliendi kõigi deebet- või krediitkaarditehingute puhul

1. Kahe aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumisest ei paku ega nõua makseteenuse pakkujad mis tahes deebetkaardipõhiste tehingute puhul vahendustasu tehingu kohta või muud kokkulepitavat tasu, millel on sarnane eesmärk või mõju, üle 0,2 % tehingu väärtusest.
2. Kahe aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumisest ei paku ega nõua makseteenuse pakkujad mis tahes krediitkaardipõhiste tehingute puhul vahendustasu tehingu kohta või muud kokkulepitavat tasu, millel on sarnane eesmärk või mõju, üle 0,3 % tehingu väärtusest.

Artikkel 5

Kõrvalehoidmise keeld

Artiklites 3 ja 4 osutatud piirmäärade kohaldamisel käsitatakse vahendustasu osana mis tahes netohüvitist, mida väljaandev pank on saanud maksekaardisüsteemilt seoses maksetehingutega või nendega seotud toimingutega.

III peatükk

ÄRITEGEVUSE EESKIRJAD

Artikkel 6

Litsentsimine

1. Maksekaartide väljaandmiseks või maksekaarditehingute vastuvõtmiseks sõlmitavates litsentsilepingutes on keelatud mis tahes territoriaalsed piirangud liidus või muud samaväärse mõjuga eeskirjad.
2. Nelja osapoolega maksekaardisüsteemide eeskirjades on keelatud mis tahes territoriaalsed piirangud liidus või muud samaväärse mõjuga eeskirjad.
3. Maksekaartide väljaandmiseks või maksekaarditehingute vastuvõtmiseks sõlmitavates litsentsilepingutes on keelatud mis tahes nõue või kohustus taotleda

riigipõhist litsentsi või luba piiriüleseks tegutsemiseks või muud samaväärse mõjuga eeskirjad.

4. Nelja osapoolega maksekaardisüsteemide eeskirjades on keelatud mis tahes nõue või kohustus taotleda riigipõhist litsentsi või luba piiriüleseks tegutsemiseks või muud samaväärse mõjuga eeskirjad.

Artikkel 7

Maksekaardisüsteemi ja töötlevate üksuste eraldamine

1. Maksekaardisüsteemid ja töötlevad üksused on sõltumatud õigusliku vormi, organisatsioonilise struktuuri kui ka otsuste tegemise seisukohast. Nad ei tohi mingil viisil kohaldada diskrimineerimist ühelt poolt oma tütarettevõtjate või aktsionäride vahel ning teiselt poolt kõnealuste süsteemide kasutajate ja muude lepinguliste partnerite vahel ega eelkõige seada mis tahes nende pakutavate teenuste osutamise tingimuseks seda, et lepingupool peab aktsepteerima mis tahes muud nende pakutavat teenust.
2. Maksekaardisüsteemid pakuvad võimalust, et üksikute kaarditehingute lubamis- ja kliirimissõnumeid saab eraldada ning neid võivad töödelda erinevad töötlevad üksused.
3. Maksekaardisüsteemide kohaldatavates töötlemiseeskirjades on keelatud mis tahes territoriaalne diskrimineerimine.
4. Kasutades rahvusvaheliste või Euroopa standardimisasutuste välja töötatud standardeid, tagavad liidusisesed töötlevad üksused, et nende süsteem on tehniliselt koostalitlusvõimeline teiste liidusiseste töötlevate üksuste süsteemidega. Samuti ei või töötlevad üksused võtta vastu ega kohaldada äritegevuse eeskirju, mis piiravad koostalitlusvõimet teiste liidusiseste töötlevate üksustega.

Artikkel 8

Kaubamärgi ühiskasutus ja rakenduse valik

1. Keelatud on mis tahes süsteemieeskirjad ja litsentsilepingute eeskirjad, mis takistavad või keelavad väljaandjal kaardi-, telekommunikatsiooni-, digitaal- või IT-seadmehel põhinevate makseviiside kahe või enama kaubamärgi ühiskasutust.
2. Väljaandjate või vastuvõtjate erinev kohtlemine süsteemieeskirjades ja litsentsilepingute eeskirjades seoses kaardi-, telekommunikatsiooni-, digitaal- või IT-seadmehel põhineva kaubamärgi ühiskasutusega peab olema objektiivselt põhjendatud ja mittediskrimineeriv.
3. Maksekaardisüsteemid ei kehtesta kaarte välja andvatele ja vastu võtvatele makseteenuse pakkujatele aruandlusnõudeid, kohustust maksta tasu või muid kohustusi, millel on sama eesmärk või mõju, tehingute puhul, mis tehakse mis tahes seadmega, millel nende kaubamark on esindatud, seoses tehingutega, mille puhul süsteemi ei kasutata.
4. Mis tahes marsruutimis põhimõtted, mille eesmärk on suunata tehingud läbi teatava kanali või protsessi, ning muud tehnilised ja turvastandardid ja -nõuded seoses rohkem kui ühe maksekaardi kaubamärgi käitlemisega kaardi-, telekommunikatsiooni-, digitaal- või IT-seadmehel ei tohi olla diskrimineerivad ja neid kohaldatakse mittediskrimineerival viisil.

5. Kui makseseade võimaldab valida erineva kaubamärgiga makseviiside vahel, määrab vastuvõetavas maksetehingus kohaldatava kaubamärgi maksja müügikohas.
6. Maksekaardisüsteemid, väljaandjad, vastuvõtjad ja maksekaartide käitlemise infrastruktuuri pakkujad ei lisa müügikohas kasutavatele makseviisidele või seadmetele automaatseid mehhanisme, tarkvara või seadmeid, mis piiravad maksjal rakenduse valikut kaubamärgi ühiskasutust hõlmava makseviisi kasutamise korral.

Artikkel 9 Eraldamine

1. Vastuvõtjad pakuvad makse saajatele ja nõuavad nendelt üksikult kindlaks määratud kaubandusettevõtja teenustasusid maksekaartide eri liikide ja kaubamärkide puhul, välja arvatud juhul, kui kaubandusettevõtjad nõuavad kirjalikult, et makseteenuse pakkujad nõuaksid kaubandusettevõtja teenustasu ühendatult.
2. Vastuvõtivate makseteenuse pakkujate ja makse saajate vahelised lepingud hõlmavad üksikult kindlaks määratud teavet kaubandusettevõtja teenustasude, vahendustasude ja süsteemitasude suuruse kohta, mida kohaldatakse maksekaartide iga liigi ja kaubamärgi suhtes.

Artikkel 10 Kõigi maksekaartide tunnustamise reegel

1. Maksesüsteemid ja makseteenuse pakkujad ei kohalda mis tahes eeskirju, mis võivad kohustada makse saajaid, kes võtavad vastu maksekaarte ja muid makseviise, mille on välja andnud üks väljaandev makseteenuse pakkuja maksesüsteemi raames, võtma vastu ka muid sama kaubamärgiga ja/või sama liiki makseviise, mille on välja andnud teine väljaandev makseteenuse pakkuja sama maksesüsteemi raames, välja arvatud juhul, kui nende suhtes kohaldatakse sama reguleeritud vahendustasu.
2. Lõike 1 kohast kõigi maksekaartide tunnustamise reegli piirangut kohaldatakse ilma, et see piiraks maksesüsteemide ja makseteenuse pakkujate võimalust näha ette, et teatavate maksekaartide vastuvõtmisest ei või keelduda väljaandva makseteenuse pakkuja või kaardi valdaja isikuandmete alusel.
3. Kaubandusettevõtjad, kes otsustavad mitte vastu võtta kõiki maksekaardsüsteemi maksekaarte või muid makseviise, teavitavad sellest tarbijaid selgel ja üheselt mõistetaval viisil samal ajal, kui nad teavitavad tarbijaid maksekaardisüsteemi muude kaartide ja makseviiside vastuvõtmisest. See teave tuleks silmapaistvalt esitada kaupluse sissekäigu juures, kassas või veebisaidil või muul kasutataval elektroonilisel või mobiilsel andmekandjal ning see tuleks esitada maksjale aegsasti enne makse saajaga müügitehingu algatamist.
4. Väljaandvad makseteenuse pakkujad tagavad, et nende makseviisid on nähtavalt ja elektrooniliselt kindlaks tehtavad, mis võimaldab makse saajal üheselt kindlaks teha, millised ettemaksu-, deebet-, krediti- või ärikliendi kaartide kaubamärgid ja liigid või nendel põhinevad kaardipõhised maksed on maksja valinud.

Artikkel 11 Suunamiseeskirjad

1. Litsentsilepingutes, maksekaardisüsteemide kohaldatavates süsteemieeskirjades ning vastuvõtivate makseteenuse pakkujate ja makse saajate vahelistes lepingutes on

keelatud mis tahes eeskirjad, mis takistavad makse saajal suunamast tarbijaid makse saaja eelistatud mis tahes makseviiside kasutamisele. Kõnealune keeld hõlmab ka mis tahes eeskirju, millega keelatakse makse saajal kohelda teatava süsteemi makseseedmeid muudest makseseedmetest soodsamalt või vähem soodsamalt.

2. Litsentsilepingutes, maksekaardisüsteemide kohaldatavates süsteemieskirjades ning vastuvõtivate makseteenuse pakkujate ja makse saajate vahelistes lepingutes on keelatud mis tahes eeskirjad, mis takistavad makse saajal teavitamast maksjaid vahendustasudest ja kaubandusettevõtja teenustasudest.
3. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse ilma, et see piiraks selliste makseid, vähendamisi ja muud suunamist käsitlevate eeskirjade kohaldamist, mis on sätestatud ettepaneku COM (2013)547 artiklis 55 ja direktiivi 2011/83/EL²² artiklis 19.

Artikkel 12

Üksiku maksetehingu kohta makse saajale esitatav teave

1. Pärast üksiku maksetehingu tegemist saaja esitab makse saaja makseteenuse pakkuja makse saajale järgmise teabe:
 - (a) viide, mis võimaldab makse saajal maksetehingut kindlaks teha;
 - (b) maksetehingu summa vääringus, milles makse saaja maksekontot krediteeritakse;
 - (c) maksetehinguga seotud mis tahes tasude summa, esitades eraldi vahendustasu summa.

Makse saaja eelneval selgesõnalisel nõusolekul võib esimeses lõigus osutatud teavet esitada koondatuna kaubamärgi, rakenduse, makseviisi liigi ja tehingu puhul kohaldatavate vahendustasu määrade lõikes.

2. Vastuvõtja ja makse saaja vaheline leping võib sisaldada tingimust, mille kohaselt tuleb lõike 1 esimeses lõigus osutatud teave esitada või teha kättesaadavaks korrapäraselt vähemalt kord kuus ja kokkulepitud viisil, mis võimaldab makse saajal teavet säilitada ja muutmata kujul taasesitada.

IV peatükk

LÕPPSÄTTED

Artikkel 13

Pädevad asutused

1. Liikmesriigid määravad pädevad asutused, kellele antakse volitused käesoleva määruse järgimise tagamiseks, samuti uurimis- ja jõustamisvolitused.
2. Liikmesriigid võivad määrata olemasolevad organid tegutsema pädevate asutustena.
3. Liikmesriigid võivad määrata erinevad pädevad asutused.
4. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõnealustest pädevatest asutustest kahe kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist. Nad teatavad komisjonile viivitamata kõigist kõnealuste asutustega seotud olulistest muutustest.

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/83/EL, 25. oktoober 2011, tarbija õiguste kohta.

5. Lõikes 1 osutatud määratud pädevatel asutustel on oma ülesannete täitmiseks piisavad vahendid.
6. Liikmesriigid kohustavad pädevaid asutusi teostama tõhusat järelevalvet määruse täitmise üle ning võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada selle täitmine.
7. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 1 osutatud määramise kohta on õigus esitada kaebus.

Artikkel 14
Karistused

1. Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad käesoleva määruse rikkumise eest kohaldatavate karistuste kohta ning võtavad nende rakendamise tagamiseks kõik vajalikud meetmed. Sellised karistused on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
2. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõnealustest eeskirjadest kahe kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist ja annavad viivitamata teada kõikidest nende hilisematest muudatustest.

Artikkel 15
Kohtuväline kaebuste lahendamise ja kahju hüvitamise kord

1. Liikmesriigid kehtestavad asjakohase ja tõhusa kohtuvälise kaebuste lahendamise ja kahju hüvitamise korra, et lahendada makse saajata ja makseteenuse pakkujate vahelisi vaidlusi, mis tulenevad käesoleva määruse kohaldamisest. Selleks määravad liikmesriigid olemasolevad organid, kui see on asjakohane, või asutavad uued organid.
2. Liikmesriigid teatavad komisjonile kõnealustest organitest kahe aasta jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist. Nad teatavad komisjonile viivitamata kõigist kõnealuste organitega seotud edasistest muutustest.

Artikkel 16
Läbivaatamisklausel

Nelja aasta möödumisel käesoleva määruse jõustumisest esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande määruse kohaldamise kohta. Komisjoni aruandes hinnatakse eelkõige vahendustasu taseme asjakohasust ning suunamismehhanisme nagu tasud, võttes arvesse erinevate makseviiside kasutamist ja kulusid ning uute turuosaliste ja uue tehnoloogia sisenemist turule.

Artikkel 17
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

nõukogu nimel
eesistuja